

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za cel leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništvu telefon 58, upravištva 328.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sarajevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Cene inseratov:

Enostolpna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri jutraj.

Poslilina plačana v gotovini.

Bančna politika.

Naš neprekosljivi politični Tartuffe, dr. Gregor Žerjav, je nedavno v kazini zaklical bankam, da naj dajo strankam mir. Tako se glasi najnovejšo geslo moža, ki je uvedel bankarstvo v naše javno življenje in s pomočjo svojega «Northcliffa» vzdržuje demokratsko stranko in časopisje, ki bi sicer takoj zmrznilo.

Znano je, da politika slovenskih demokratov ni nič drugega kakor eksponent poslovnih koristi izvestnega veletrgovca koncerna. Kar ta stranka imenuje «narodno politiko», «napredno koncentracijo», «državno konsolidacijo» itd., je samo zavesa, pod katero koncern dela dobre kupčije. Če se torej politik, ki deloma to podjetje vodi, deloma pa se od njega da voditi, postavlja v pozor pravičnega Aristida in kliče bankokratom, naj ne onečaščaj našega javnega življenja, je to klasičen zgled hinavstva, ki je mogoče edino le v vrstah slovenske demokrat. stranke.

Če govorimo o bankokratstvu, ne mislimo napadati kapitala kot takega. Ta je za procvit narodnega gospodarstva danes neobhodno potreben. Nekaj drugega je kapitalizem, ki pomeni izrabo kapitala v nesocialne svrhe. Te svrhe pa moderni kapitalizem dosega baš s tem, da se skuša polastiti časniki, političnih strank in njihovih voditeljev, da vodi politično življenje države tako, da se množi profit izvestne skupine ljudi. To pa opazamo v Sloveniji ravno v demokratski stranki, ki je to metodo k nam prva uvela, jo vzdržuje in od tega vleče naprej svojo eksistenco, ki sicer niti v ljudstvu niti v najboljšem delu inteligence nima nobene podlage.

Ali smo v Sloveniji vedeli prej za časnikijske konsorcije, ki se dajo brez noč za par milijonov kupiti, da prenehajo s svojo dosedanja smerjo in izobesijo v svojem taboru sovražnikovo zastavo? Rajni dr. Tavčar bi se v grobu obrnil, če bi to videl. Ali se je sploh prej pri nas politično prepričanje na javnem trgu prodajalo in kupovalo kakor ribniška roba? Ali je bilo mogoče z denarjem iz nič ustvarjati politične stranke in postavljati ad hoc politične programe, da se pospešujejo nameni in dobre kupčije kakšne podjetne skupine ljudi? Vse to je inavgurirala v Sloveniji demokratska stranka, ki se zdaj obreguje v banke, češ naj ji dajo mir!

Srd demokratskega voditelja se seveda obrača proti eni banki, ki mu menda prekrizuje njegove račune in vrača milo z dragim. Zakaj bi ne bilo dovoljeno enim, kar nemoteno vršijo drugi? Če Pavel ne pozna v politiki nobene morale, čemu bi jo Peter? Tako s stališča strankarske «morale»; toda s stališča narodne morale je treba stvar presojati čisto drugače.

Demokratski časopisje je namreč otvorilo proti njemu nevšečnemu gospodarskemu podjetju boj s tako umazanimi sredstvi, da je treba to ožigosati s stališča gospodarskega prospeha našega naroda sploh. Ne samo, da je ta borba hinavska, ker demokratski stranki ne gre prav nič za boj zoper bankokratsko korupcijo kot tako, ampak zgolj proti zavodu, ki ji dela konkurenco, ampak ta borba ogroža vse naše gospodarstvo in ne samo njegovih izrastkov. Kajti napadi, ki jih objavlja «Jutro», so taki, da je mogoče na tak brezvesten, nečkropulozen in v izbiri svojih sredstev popolnoma neizbirčen način upropastiti tudi najpoštenejše narodnogospodarsko podjetje. Tako so se nekaj Žerjavovi očetje, staroliberalci, borili proti zadržam in konsumom. Calumniasse audacter, semper aliquid haereti, je vodilni motiv te gonje, ki izvira iz nepoštenih motivov in se poslužuje nepoštenih sredstev. Demokrati pa s tem izpodkopljujejo tudi podlago, na kateri sedijo sami. Nam se na misel ne prihaja, da bi branili napake, ki jih je delal zavod, zoper katerega so naperili demokrati svoje bojne kopje. Za to nimamo prav nobenega povoda. Toda politične metode, ki vlačijo v politični boj gospodarske ustanove v taki meri, da bi moglo trpeti škodo vse gospodarsko življenje v Sloveniji, ki je vsled centralističnega režima itak že silno občutljivo, to je brezvestno.

Konferenca male antante zaključena.

ZADNJA SEJA MINISTROV BENEŠA, DUČE IN NINČIČA. — PRIHODNJA KONFERENCA MALE ANTANTE V PRAGI. — ZADOVOLJNI DRŽAVNIKI. — IZJAVI DUČE IN BENEŠ O VAŽNOSTI BELGRAJSKE KONFERENCE.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) O zadnji seji konference male antante je bilo izdano sledeče uradno poročilo:

Zadnja seja zastopnikov male antante se je začela danes ob 10. dopoldne v ministrskem predsedstvu. Gg. Beneš, Duča in Ninčič so nadajevali svojo razpravo o vprašanju mažarskega posojila. Ko so proučili natančno tozadevne zapisnike, so se zedinili tudi glede vseh ukrepov, ki jih smatrajo za potrebne za odstranitev obstoječih težkoč.

Gg. Beneš, Duča in Ninčič so pred svojim razstankom sklenili, naj se vrši prihodnja konferenca male antante meseca junija ali julija v Pragi.

Vsi trije ministri bodo imeli še pred svojim odhodom razgovore po dva in dva, da razpravljajo o vprašanjih, ki so med njimi še nerešena.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) Po končani seji sta ministra dr. Beneš in Duča sprejela časnikijske in dopisniške listov.

Minister Duča je izjavil, da so udeležniki konference z delom iste zelo zadovoljni. Z ozirom na že objavljena uradna poročila je izjavil, da ugotavlja z veseljem popolno soglasnost nazorov med delegati, ki se je bila že pokazala na prejšnjih konferencah. Razpravljali smo o zelo važnih zadevah, kar dokazuje, da se je mala antanta znala uveljaviti v Evropi kot odlični činitelj solidaritete. Naši cilji streme za mirom, ker življenjski interesi vseh treh držav obstoje v tem, da utrdimo mir na podlagi mirovnih pogodb. Zapuščam Belgrad z zadovoljstvom, ker se dve vprašanji, ki imata za Romunijo poseben pomen, bližata zelo ugodni rešitvi: Zbližanje med Jugoslavijo in Italijo in zboljšanje razmerja med Češkoslovaško in Poljsko. Rešitev obeh vprašanj je na najboljšem potu. Zapuščam Belgrad z zadovoljenjem, ker vidim, da občutijo vsi člani male antante potrebo, da se tudi položaj na Grškem ustali, to pa ne toliko z dinastičnega stališča, ampak k stališča ravnotežja na Balkanu. Minister Duča je dalje z zadovoljstvom ugotovil, da vlada v mali antanti tudi glede bolgarskega vprašanja popolno soglasje. Mi želimo z Bolgarijo prijateljsko razmerje, ki naj temelji na mirovnih pogodbah in zato upamo, da bodo prenehale praske na meji, ki lahko motijo tisto dobro razmerje, ki ga mi vsi želimo.

Minister Duča je nadaljeval: Stališče Romunije napram Rusiji nima svoj poseben značaj, prvič zaradi njenega zemljepisnega položaja in drugič zaradi ureditve posebnih vprašanj, ki se tičejo same Moskve in Bukarešte. Glede rešitve teh vprašanj bomo stopili s sovjeti v stik in upam, da bodo ta pogajanja uspela.

Na posebno vprašanje, kje se bo ta sestanek vršil, je odgovoril Duča, da Moskva predlaga Odeso, Romunija pa Solnograd. Sporazumeli se o tem še nismo.

Na neko drugo vprašanje je minister odgovoril, da je odgovor na vprašanje angleške vlade glede odplačila dolgov držav male antante že izgotovljen in da ti dolgovi ne bodo vplivali na plačilno možnost prizadetih držav.

Dr. Beneš je naglašal važnost periodičnih sestankov državnikov male antante. Take konference doslej niso bile v navadi. Minister je ugotovil, da se je misel takih konferenc učvrstila in da so se te konference razvile v organ mednarodne politike. Imajo to dobro stran, da pridejo državni skupaj, da izmenjavajo svoje misli, da razpravljajo o aktualnih vprašanjih, da po svojem razstanku paralelno mislijo o

Te metode morajo odpreti vsakomur oči, da vidi, kako demokratska stranka v življenju našega naroda pomeni bolni absces. To je izrastek, iz katerega se strupeni sokovi razlivajo po celem organizmu, ako se vsi pošteni elementi ne združijo, da ga radikalno izrežejo. To bi bila koncentracija vseh poštenih sil proti nemoralnemu demokratizmu.

raznih važnih vprašanjih, kar je za vzdrževanje miru v srednji Evropi velikega pomena.

Tako se pojavlja mala antanta kot činitelj miru in srednje evropske konsolidacije. Danes nimamo v srednji Evropi nobenega strahu, nič se ne bo premaknilo in mislo lahko popolnoma mirni.

Že dve leti sodelujejo naše tri države in mi moramo javno mnenje prepričati o pomenu naših sestankov. Ti imajo tudi ta pomen, da zblizujejo posamezne narode.

Navzočnost dopisnikov tujih listov dokazuje, da se tudi Evropa zanima za naše sestanke. To je važno. Minister govori nato v splošnem o raznih vprašanjih, ki so jih obravnavali na konferenci. Med drugim je omenil, da je on člani konference obvestil o zvezi Češkoslovaške s Francijo in o razmerju Češkoslovaške do Poljske in je nadaljeval: Češkoslovaška ima z Rusijo pogodbo, ki pomenja priznanje sovjetske vlade de facto. »Jaz hočem«, je rekel minister, »napram vsem dogodkom, ki se pripravljajo, imeti prostoro in hočem čakati, ker noben minister ne more delati politike v zraku. Glavno je, da smo med seboj složni.« — Zveza s Francijo pomenja samo ugotovitev že obstoječega stanja. Glede Poljske smo največje težave premagali in minister upa, da se bo dal doseči sporazum tudi s Poljaki. O tem je minister prepričan.

PO OFICIJELNEM DELU.

Belgrad, 12. jan. (Izvirno.) Včerajšnja slavnostna predstava v Narodnem gledališču na čast predstavnikom male antante je potekla nad vse sijajno. Predstavljeni so en prizor Nušičeve drame «Nahode», en prizor opere «Evgenij Onjegin» in en prizor iz «Prodane neveste». Tenorist Rijavec je svojo vlogo odlično pel. V ministrski loži sta predstavi prisostvovala Pašić in dr. Beneš s svojima gospema, v drugi loži pa ministra Duča in dr. Ninčič. Po predstavi je priredil udeležnikom konference francoski poslanik Clemens Simons umetn. soarejo.

Danes opoldne je povabil Ljuba Jovanović udeležnike konference na obed v hotel «Srbski kralj». Obedu so se udeležili vsi delegati, vsi ministri in vsi v Belgradu se mučenci jugoslovanski poslani ter veliko število poslancev.

Popoldne je povabil vse udeležnike konference in najodličnejšo belgrajsko družbo češkoslovaški poslanik Šeba na čaj.

IZJAVA ČESKEGA TISKOVNEGA REFERENTA.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) Zastopnik češkoslovaškega tiskovnega urada je o poteku konference zlasti glede vprašanja Rusije izjavil, da se vlade držav male antante na razvoj dogodkov in zlasti na to, kakšno stališče bosta zavzeli napram Rusiji Italija in Anglija. Vlade soglašajo dalje v tem, da je treba v tem oziru zasledovati politiko prostih rok, ki vsaki državi male antante dovoljuje praktično izvesti to, kar zahtevajo njihovi posebni interesi.

KONFERENCA O CERKVENIH VPRAŠANJIH.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) Danes dopoldan je imel minister Beneš v navzočnosti našega poslanika v Pragi Ljube Nešića in češkoslovaškega poslanika v Belgradu posvetovanje z ministrom za vere dr. Janičem o ureditvi vprašanja protestantske cerkve v kraljevini SHS, pravoslavne cerkve na Češkem in pravoslavne cerkve v Podkarpatski Rusiji. Konferenci sta prisostvovala tudi škof Dositej in škof Njiradi iz Križevcev glede ureditve uniatskega vprašanja v Podkarpatski Rusiji. V vseh vprašanjih so dosegli popolno soglasje.

DR. BENEŠ NA POTU NA BLEDO.

Belgrad, 12. januarja. (Izv.) Minister dr. Beneš je s svojo soprogo in s svojim spremstvom odpotoval ob 19. uri 20 minut na Bled, kjer se bo mudil en dan, nato pa odpotoval v London. — Rumunska delegacija odpotuje jutri popoldne.

BENEŠEVA POT V LONDON IN PARIZ.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) Potovanje dr. Beneša v London se nanaša v prvi vrsti na vprašanje posojila Mažarski. Tozadevne konvencije so bile sedaj v Belgradu podpisane.

Belgrad, 12. jan. (Izv.) Iz Londona bo odpotoval dr. Beneš v Pariz, da podpiše s Francijo sklenjeno pogodbo.

PRIBIČEVIĆ — ZAPREKA ZA OPOZICIONALNI BLOK.

Zagreb, 12. jan. (Izv.) Vaš dopisnik se je razgovarjal z enim izmed voditeljev federalističnega bloka, ki mu je na vprašanje kolik pomen je pripisovati v javnosti večkrat omenjenemu razkolu v demokratski stranki, odgovoril sledeče: Izgledalo je spočetka, da bo nesoglasje med Pribičevićem in Marinkovićem postalo močnejše, kakor se je to zgodilo v resnici. Toda G. Marinković je v Zagrebu govoril o samoupravi tako, da je mogel biti z njegovim govorom zadovoljen tudi G. Pribičević. Zato je Pribičević ostal še nadalje odločen faktor v demokratski stranki. Tako stojita še danes dve najmočnejši stranki na takem stališču, da je težko reči, ali se opozicionalni blok izplača ustvarjati ali ne.

POTNI LIST G. RADIĆA.

Zagreb, 12. jan. (Izvirno.) O prihodu g. Radića na Dunaj je zvedel Vaš dopisnik še sledeče podrobnosti: G. Radić je najprej prošil za potni list po celem svetu naše londonsko poslanstvo. To mu je njegovo prodorno odbilo. Nato se je Radić obrnil na angleško vlado, ki je vprašala belgrajsko vlado, ali naj g. Radiću izda potni list ali ne. S privoljenjem naše vlade so mu nato potni list izdali. G. Radić bi bil imel najprej odpotovati v Švico, toda zaradi sedanjih razmer v državi in v lastni stranki je odpotoval najprej na Dunaj. Kakor je zvedel vaš dopisnik, je bilo vse Radićevo delovanje v Londonu le informativnega značaja, ni pa dobil nobenih konkretnih obljub za svojo stvar. G. Radić se ne bo vrnil na Hrvatsko pred prihodnjimi volitvami.

RADIĆ ZA AKTIVNO POLITIKO?

Zagreb, 12. jan. (Izv.) Radić je prišel po vsej priliki do prepričanja, da je pasivna politika njegove stranke brezplodna, neče pa tega javno povedati. Verjetno je, da je prišel na Dunaj radi tega, da se z vodstvom svoje stranke v tem smislu dogovori za svojo nadaljnjo akcijo.

DR. HRVOJ CONTRA RADIĆA.

Zagreb, 12. jan. (Izv.) V današnjem »Pravaču«, glasilu frankovcev, je napisal dr. Hrvoj strasten napad na Radića in proti njegovi pasivni politiki.

NOVA GRŠKA VLADA.

Atene, 12. jan. (Izv.) Nova vlada je sestavljena. Venizelos je prevzel predsedstvo brez resora.

REDUKCIJE V ITALIJI.

Rim, 12. januarja. (Izv.) Glede finančnega stanja italijanskih državnih železnice poročajo, da je uprava tekom enega leta znižala število uradnikov od 122.000 na 65.000 in število uslužbencev od 20.000 na 15.000. Prihranili so 153 milijonov lir, ne da bi prometna služba pri tem kaj trpela.

ANATOLE FRANCE OBOLEL.

Pariz, 12. jan. (Izv.) Znani pisatelj Anatole France je resno obolel na živcih.

RADIO-AUSTRIA.

Dunaj, 12. jan. (Izv.) Danes je začela poslovati velika radio-postaja, ki jo je postavila »Radio-Austria-A. G.« Prvi brzojav je oddal kancelar Seipel na generalnega tajnika Društva narodov v Zenevi.

ELEKTRIČNA NAPRAVA OB JEZERU WALCHEN.

Monakovo, 12. januarja. (Izv.) Velika električna naprava ob jezeru Walchen je začela poslovati.

Upravno sodstvo državnega sveta.

V javnosti se slišijo ne ravno prijetne in ugodne kritike o pravnem stanju, ki mu je podvrženo naše gospodarsko in privatno življenje v upravnih zadevah. Ta neugodna sodba je deloma posledica razmer, ki smo jih ob prevratu preživeli, deloma pa ima tudi svoje ozadje v odločbah in rešitvah upravnih oblasti osobito v rešenjih najvišje upravne sodne institucije, državnega sveta.

Da se je moral pravni čut vsakega državljanca vsled prevrata kolikortoliko omajati, je naravno; kajti ni si mogoče misliti narodne revolucije, ki uničuje kodificirana prava državno-političnega značaja, ne da bi uplivala na pravne razmere zasebnega in javnega življenja. — Oblastva, katera priznava in izreka pravice v administrativnih javnih zadevah, so zgubila kontinuiteto s prejšnjimi vrhovnimi institucijami, ter se morajo šele prilagoditi novim zakonitim predpisom in razmeram. Na mesto prejšnjih vrhovnih oblastev so stopila nova vrhovna oblastva.

Najvažnejša vrhovna institucija državnopravnega sodstva je brezdvomno državni svet. Organizacija te institucije, ki je obstojala že v bivši kraljevini Srbiji, temelji na zakonu o državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 17. maja 1922, Službene novine 111, Uradni list št. 60-167 ex 1922. Ta najvažnejša in najvišja upravno-sodna institucija pa žal doslej ni imela srečne roke in se ji, kakor vse kaže, tudi še ni posrečilo vrniti narodu izgubljenega zaupanja do državnih oblasti. Omajani pravni čut in zaupanje do javnih uradov med narodom zopet vpostavititi, je naloga vseh. V tej smeri delovati pa so posebno poklicani vsi javni organi. Vse to delo in prizadevanje pa more imeti le tedaj uspeh, ako se vrši vse uradno poslovanje v okviru zakonitih določb, ako se skladajo uradne rešitve s obstoječim pravom, in se ne protivijo zdravemu pravnemu čutu in razumu.

V tem oziru so seveda odločilnega in normativnega pomena končno veljavne rešitve državnega sveta kot najvišje upravno-sodne državne institucije. Vpostavitelj in delovanje te institucije je javnost že dolgo z napetostjo pričakovala, upajoč, da prejmejo nje upravne oblasti za svojo jurisdikcijo precizne pravne smernice. Dosledaj se pa naše nade niso izpolnile. Imamo pred seboj dve rešitvi te najvišje pravosodne instance. Ko jih beremo, se spogledujemo in povprašujemo, ali bo državni svet s tem svojim načinom reševanja, kakor ga je uvedel, mogel zadovoljiti naše ljudstvo, naše pravnike in naše upravne oblasti? Vse rešitve se brez meritorne pravne utemeljitve. Rešitvam manjka sploh vsega, kar tvori bistvo vsake razsodbe oziroma odločitve. Postulat vsake kulturno moderne uprave je, da navajajo oblastvene rešitve tudi razloge na katerih bazirajo. Čim manj je odločba kake instance podvržena korekturi tem bolj je treba, da je prepričevalno utemeljena. Da bi pa bile rešitve, izdane od najvišje upravno-sodne instance v spornih zadevah sploh brez vsake utemeljitve, kakor se to dogaja v naši državi, tega doslej nismo mogli resno verjeti. In vendar je temu tako! Če reflektira državni svet na sijaj, ki mu pristaja po svojem položaju, mora vsekakor takoj spremeniti dosedanje prakso in izdajati stvarno in pravno utemeljene rešitve (pravoreke). V slučajih pa, ko zavrne pritožbe, je treba ovreči tudi vse protipredloge, s katerimi se je odločba

upravne instance izpodbijala. Ako rešitve državnega sveta ne vsebujejo teh momentov, se pač ne morejo smatrati za vredne svojega imena.

A ne samo, da odločbe državnega sveta niso utemeljene, marveč so nekatere v direktnem nasprotju med seboj.

Tako sta izšle dve odločbi, ki sta si glede postopanja drž. sveta v pravnem oziru v nesoglasju, da si jih pravniki ne morejo razlagati.

V naslednjem bodi dovoljeno navesti ta dva slučaja, ki jasno kažeta oba zgoraj omenjena nedostatka in pričata o pravnem miljeu te naše institucije.

Neki zadrugi je bila predpisana v izdatnem znesku trošarina od trošarinskih predmetov, ki so se nahajali dne 20. septembra 1920 v njeni zalogi. Proti temu predpisu, oziroma odločbi fin. okr. ravnateljstva je vložila zadruga pritožbo, češ da ni bila v smislu člena 163 finančnega zakona za leto 1920-21 zavezana prijaviti in plačati trošarina, ker določa zakon, da se povisana oziroma novo uvedena trošarina ne nanaša na zaloge, ki se nahajajo pri konsumnih zadrugah. Ministrstvo financ, generalna direkcija posrednih davkov, je odločbo I. instance glede predpisa trošarine v aprilu leta 1921 odobrilo. Proti tej odločbi se je stranka pritožila na državni svet. Ta pa je pritožbo zavrnil z utemeljitvijo, da je ista »podnesena« nepristojni oblasti, sklicevaje se na člen 131 ustave z dne 28. junija 1921. Člen, na katerega se drž. svet sklicuje, določa, da se zakon bivše kraljevine Srbije o državnem svetu in o poslovnem redu za državni svet začasno razširi na vso državo, dokler se ne izdajo novi tozadevni zakoni. Z drugimi besedami rečeno, državni svet se ne smatra za presojo zadeve kompetentnim, ker datirajo odločbe upravnih instanc izza časa, ko ustava še ni bila uvedena.

Drugi primer se tiče carinske zadeve.

Stranka N. je bila radi nekega carinskega prestopka (tihotapstva) obsojena z rešenjem carinarnice februarja 1921 na denarno kazen 10.000 Din in na vplačilo takse v znesku 10.350 Din. Ker je bil isti delikt v smislu člena 179 fin. zak. za leto 1920-21 podvržen tudi kazni zapora, se je z zadevo pečalo tudi okrajno sodišče v ... To sodišče je stranko oprostilo vsake krivde in kazni, ker je ugotovilo, da ni dan kriterij za zločin tihotapstva (prestopka po členu 179 fin. zakona). Rešenje carinarnice je ministrstvo financ meseca marca 1921 odobrilo. Državni svet je z rešenjem februarja 1923 označil odločbo fin. ministrstva za pravilno in v zakonu utemeljeno in sicer potem, ko se popravil pogoška v rešitvi carinarnice glede izmere takse za rešitev ter je pritožbo obenem kot neutemeljeno zavrnil.

Če kje, je bila v tem slučaju potrebna utemeljitev, ker je v isti zadevi redno sodišče z navedbo razlogov ugotovilo, da zločin tihotapstva ni podan, dočim je drž. svet, — ne da bi navedel razloge — našel, da je tihotapstvo vendar podano.

Oba slučaja sta se dogodila pred uveljavljenjem ustave in sta se tudi razsodila pri vseh nižjih upravnih instancah pred

uveljavljenjem iste. Dasi so pogoji enaki — carinski zakon je bil razširjen na vso našo kraljevino z rešenjem ministrskega sveta z dne 19. maja 1919, Sl. Novine 27, dočim je bil srbski trošarinski zakon z dne 9. novembra 1909 razširjen s fin. zakonom za leto 1920-21 — je vendar državni svet v omenjenih slučajih različno postopal. Razpravo prvega slučaja je državni svet odklonil, dasiravno trošarinski zakon in njega pravilnik izrečno določata, da so pritožbe zoper odločbe fin. ministra dopustne na drž. svet, dočim je drugi slučaj meritorno razpravljaj. Kje je iskati razloga za diferencialno postopanje najvišje upravno-sodne instance, tega si pač ne moremo razlagati.

Iz zunanje politike.

* Ustanovitev angleške kmetijske stranke. Iz Londona poročajo, da se je na Angleškem osnovala četrtja politična stranka — kmetijska. Za tajnika je bil izvoljen Matthes, ki je izjavil, da bo kmetijska stranka že pri prihodnjih volitvah postavila svoje kandidate.

* Za revizijo nemške ustave. Boj proti weimarski ustavi, ki ga vodi predvsem Bavarska od vsega početka, stopa te dni sredi vseh homatij današnje Nemčije na prvo mesto. Spomenica, ki jo je predložila bavarska vlada osrednji vladi za revizijo ustave, bo našla v Berlinu samemu nedvomno vse razumevanje. Kajti porazni neuspehi vse nemške notranje in zunanje politike v zadnji dobi so izpodkopali vero v edinozveličavnost weimarske ustave tudi v najbolj gorečih njenih pristasi. Danes so za revizijo poleg državnega kancelarja dr. Marxa tudi dr. Cuno, dr. Stressemann in druge politične veličine. Konferenca, ki se je pred nekaj tedni vršila v državnih pisarni z vladnimi načelniki posameznih dežel, je prišla do zaključka, da je revizija weimarske ustave v federalističnem pravcu potrebna in da je treba o tem vprašanju čim prej uvesti pogajanja. Državni kancelar dr. Marx je že izjavil, da se vlada obravnava tega vprašanja tudi v sedanjem vihnem poteku stvari ne bo mogla izogniti.

Politične vesti.

+ Veliki shod SLS. Preteklo sredo, četrtak in petek so se vršili na Raki, v Velikem Podlogu in Cerkljah za občine krškega in kostanjevskega sodnega okraja shodi SLS, ki so bili izredno dobro obiskani. Na vseh teh shodih sta poročala poslanca Sušnik in dr. Kulovec. Shodi so pokazali odlično voljo volivcev, da hočejo neomajno vztrajati v boju za svoje pravice. Povsod so zborovalci soglasno odobrili politiko SLS in izrekli Jugoslov. klubu zaupnico.

+ Združitev Srbske zemljoradniške stranke s SKS. Kakor poroča glasilo radikalne, narodnonapredne, narodnosocialne in samostojne stranke, se je v petek 11. t. m. združila Srbska zemljoradniška stranka s Samostojno kmetijsko stranko. Obe stranki imata skupen glavni odbor, ki se ime-

nuje »Glavni izvršilni odbor Saveza zemljoradnikov«, in en poslanski klub, vsaka pa obdrži zase svojo organizacijo, dokler ne bo izdelan skupen organizacijski red. Za obe strani je pa obvezen program srbskih zemljoradnikov. SKS pošlje svoje delegate na kongres srbskih zemljoradnikov po statutu SZ. S tem je dejansko prenehala SKS kot samostojna stranka, ki bo nosila to ime po krivici, še kot kraljeva organizacija Srbske zemljoradniške stranke. Enkrat že so poskusili srbski zemljoradniki s slovenskimi kmetijci, pa tedaj jih je bolela glava od te zveze. Danes pa vodijo to stranko drugi ljudje, kakor Voj. Lazič, in nam se zdi, da ti »kmetijci« res spadajo skupaj, ker so po svojem političnem delovanju res drug drugega vredni.

Beleške.

Znani »kulturni« pamfletist »Jutra«, vsega občudovanja vredni Cafizelj, je zli v 11. številki tega lista svoj nečedni zolč na knjige Mohorjeve družbe za leto 1924. Čitanka »Za vsak dan« vseuč. profesorja Ozvalda, ki se trudi za etični prepoved in poglavitve naše kulture, in za katero Družba in pisatelj dobivata pohvalna priznanja iz vrst preprostega ljudstva, je »Jutrovemu« kulturnemu špijarju »sumljiv anahronizem«. Njemu je pač mesto dušo oplemenitujočega čtiva iz celokupne svetovne literature vzor ljudske prosvetljenosti oni neger, o katerem duhoviti ameriški pisatelj pravi, da ga je nekoč videl sedeti nagega v parteru s cilindrom na glavi in Sofoklejevimi dramami v rokah... To je tip inteligentnega človeka, kakršni bi moral biti po vzorcu »Jutra«, ki napaja svojo publiko s takimi »etičnimi« produkti kakor so »Krvavi kardinal«, »Lucifer« ali pa premišljevanja s kokainom in podoben. Tudi Carski sel se Cafizlju ne dopade, ker je on »že videl kraje«, ki so tam popisani, in mu zato ni treba brati Jules Verna, ampak ima veliko rajši Sherlock Holmesa ali pa perverzno grozoto Heinz Ewersa. Zato se ne čudimo, če mu tudi klasični prevod Platona našega najboljšega poznavalca in vzorstilista Sovrta ni všeč, kajti Cafizelj je moderen in nosi hlače po najnovejšem vzorcu kakor pač pristojno vzor-demokratu. Njemu je ostal v prijetnem spominu samo Sokratov humor, druge reči iz Platona so mu menda previsoke. Za vso to umazanijo, ki je v sramoto slovenski žurnalistiki, pa ne tiči nič drugega nego to, da demokrati snujejo svojo »Mohorjevo družbo«, ki bo kot prvi zvezek, ako se uresniči, izdala baje ponatis vseh dosedanjih tudi najumazanejših »Jutrovih« podlistkov, ki imajo z lepo literaturo toliko stika kakor nekdanji dvakrajcerski šundromani, katerih edini namen je, vzbujati nizkotne instinkte.

Najnovejša vest. Ljubljana, 12. januarja 1924. Uredništvo »Slovenskega naroda«. Od našega posebnega poročevalca. Nujno. Izvirno: »Klerikalizem mobilizira. Gorje Evropi in kulturi! Naprednjaki, v eno fronto!« — »Slovenec«, 13. januarja. Iz uredništva. »Slovenskemu narodu«: »Gospod kolega, zoper take napade pomaga samo ricinovo olje.«

Pozor na volivne imenike!

Volivni imeniki se uradoma popravljajo meseca januarja. Naši somišljeniki naj povsod pogledajo, če so vpisani vsi naši volivci. Vsakdo ima pravico volivni imenik pregledati in zahtevati njegov popravek bodisi zase, bodisi za drugega. Popravek se zahteva pismeno ali ustno.

Uspch

v reklamni dosežete samo, ako priporočate svoje izdelke potom lepih izvršnih plakatov.

Ki vzbujajo pozornost občinstva in mu vpišejo v spomin ime vaše vrste. — Litografirani plakati so najcenejši in najbolj učinkoviti. Jugoslov. tiskarna, Ljubljana

Edmund About:

11

Kralj gora.

Iz francoščine prestavila K. Hafner.

(Dalje.)

Stara gospa, nevoljna, da sem si izposodil njenega slugo, je spravila svojega konja v tek, v pokrajini, kjer po konjskem spominu še nikdar ni nihče dirjal. Druga žival, navdihnjena po častilakomnosti, mu je hotela slediti in če bi govorila le še kako minuto, bi se bili oddaljili. Dimitrij je tekel k svojima damama in slišal sem, da mu je gospa Simons rekla angleški:

»Ne oddaljujte se. Angležinja sem in hočem biti točno postrežena. Ne plačujem vas zato, da se razgovarjate s svojimi prijatelji. Kdo je ta Grk, s katerim ste govorili?«

»To je Nemec, gospa.«

»Ah!... Kaj dela?«

»Rastline išče.«

»Torej je lekarnar?«

»Ne, gospa; on je učenjak.«

»Ah!... Ali zna angleški?«

»Da, gospa, zelo dobro.«

»Ah!...«

Ti trije »ah!« stare gospe so bili izrečeni v treh različnih tonih, katere bi si lahko z veseljem zapisal, če bi se spoznal v glasbi. V jasno razločnih nijansah so označili napredek, ki sem ga napravil v spoštovanju gospe Simons. Kljub temu pa me ni ogovorila niti z besedico in sledil

sem karavani v razdalji nekaj korakov. Dimitrij ni več upal govoriti z menoj; hodil je spredaj kot vojni vjetnik. Vse, kar je zamogel zame storiti, sta bila dva ali trije pogledi, ki naj bi mi rekli: »Kako neznosne so te Angležinke!« Gospa Simons ni obrnila glave in tako nisem mogel dočeti, v koliko se njena grdobija razlikuje od Fotinine. Berz nadležnosti sem mogel spoznati le to, da je bila mlada Angležinja velika in krasne postave. Njena ramena so bila široka, njena postava okrogla in močna. Mali del vratu, ki sem ga mogel videti, bi me spominjal na labode v zoološkem vrtu, čeprav bi ne bil prirodoslovec.

Njena mati se je obrnila, da govori z njo in podvojil sem korake v upanju, da slišim njen glas. Povedal sem vam že preje, da sem strastno radoveden. Prišel sem baš o pravem času, da sem vjel nastopni dvogovor:

»Marijana!«

»Mama?«

»Lačna sem.«

»Ali res?«

»Da.«

»Meni, mama, je vroče.«

»Da.«

Morda mislite, da sem se smejal ob tem prisrčnem angleškem dvogovoru? Kaj še, gospod: bil sem očaran. Sam ne vem, po kateri poti je prišel Marijanin glas v me; dejstvo je, da sem pri poslušanju občutil neko sladko bojazan in bil sem zelo

prijetno ginjen. V svojem življenju še nisem čul ničesar bolj mladega, bolj svežega in bolj srebrojasnega kot ta nežen glasek. Zlat dež, ki bi padal na streho mojega očeta, bi mi v resnici ne bil toliko prijeten. »Kakšna nesreča!« sem si mislil sam pri sebi, »da imajo ptice z najlepšim glasom najgrše perje!« In bal sem se, da vidim njen obraz, med tem ko sem mrl hrepeneja po njem, tako me je obvladovala radovednost.

Dimitrij je računal, da bodo zajtrkovali v kanu v Kaliviji. To je gostilna, zbita iz slabo obdelanih desk; toda vsaki čas se dobi tam meh sladkega vina, steklenico onih častiljevih jedi, v katere spreminja smrt perutnino. V našo nesrečo pa je bil kan prazen in vrata zaprta. Ob tej novici je gospa Simons hudo kregala Dimitrija in ko se je obrnila nazaj, mi je pokazala obraz, ki je bil tako oglas, kot ostrina cheffidskega noža, in dve vrsti kot stebri močnih zob.

»Angležinja sem,« je rekla, »in hočem jesti, kadar sem lačna.«

»Gospa,« je odgovoril pohlevno Dimitrij, »če pol ure boste zajtrkovali v vasi Kastija.«

Jaz, ki sem že zajtrkoval, sem začel žalostno razmišljati o grdobiji gospe Simons in mrmral sem med zobmi znani aforizem iz Frangmanove latinske gramatike: »Kakršna mati, takšna hči: Qualis mater, talis filia.«

Od kana do vasi je cesta izredno slaba. Na eni strani ozkega prehoda se dviga spičasta skala, na drugi strani pa zija globok prepad, ob katerem bi se zvrtele celo kozami. Preden se je podala gospa Simons na to satansko pot, kjer so konji komaj našli prostora za svoja štiri kopita, je vprašala, če ni druge poti. »Angležinja sem,« je rekla, »in nisem ustvarjena za to, da se zvrnem v prepad.« Dimitrij je začel hvaliti pot; zagotovil je, da jih je v kraljevini še na stotine slabših. »Pa vsaj držite vajeti mojega konja,« je povzela dobra gospa. »Toda kaj bo z mojo hčerko? Peljite konja moje hčerke! Vendar, ali naj si jaz zlomim vrat? Ali ne morete držati istočasno vajeti obeh konj? Ta steza je v resnici zanič. Rada verjamem, da je dobra za Grke, toda nikakor ni narejena za Angleže. Ali ni res, gospod?« je dodala in se uljudno obrnila k meni.

Bil sem vpeljan. Predstavljen sem bil, pravilno ali ne. Prišel sem pod varstvo v romanli starega veka zelo znane osebe, katero so pesniki XIV. stoletja imenovali Nevarnost. Priklonil se mše z vso eleganco, ki mi jo je podelila narava in odgovoril sem angleško:

»Gospa, pot ni tako slaba, kot se vam zdi na prvi pogled... Vaši konji stopajo sigurno; poznam jih po hoji. Končno pa imate, če dovolite, lahko dva vodnika: Dimitrija za vas, mene za gospodičino.«

(Dalje sledi.)

Zahtevanim popravkom se morajo pri-
ložiti dokazi.

Letos se bodo vršile v Sloveniji vo-
litve. Zato naj vsakdo pazi, da bo v ime-
niku že sedaj. Koliko dela se prihrani
pred volitvami, če so imeniki že sedaj po-
polnili Opozarjamo, da imajo po zakonu
o volitvi v občinski zastopstva po § 1.
pravico voliti vsi moški, ki so do tedaj,
ko so se začeli sestavljati volivni imeniki,
dovršili 21. leto, ki so bili v tem času
državljeni kraljevine SHS in ki imajo vsaj
že eno leto svoje redno bivališče v občini.

Posebno opozarjamo naše somišljeni-
ke, naj bodo pazljivi tam, kjer je župan
nasproten. § 15. govori: »Kdor ob poprav-
ku imenika hote ne vpiše v imenik oseb,
ki jih je uradoma dolžan vpisati in ki do-
tlej niso bile v imeniku, se kaznuje z za-
porom do treh mesecev ali v denarju do
3000 Din.« Istotako se kaznuje, kdor ob
tej priliki ne izbriše tistih, ki so izgubili
volilno pravico.

Dopis iz Istre.

10. januarja.

Novo leto je prineslo Slovencem in
Hrvatom v Italiji novost, da so se njihove
narodne organizacije razdelile po načelih
v krščansko-socialne in liberalne. Kar je
bilo poprej bolj prikrito, to je sedaj jav-
no: da obstojata dve narodni falangi od
Trbiža do Pulja, ena, ki utemeljuje svoje
delovanje na pozitivno krščanskih načelih,
druga, ki se drži liberalnih principov, dasi
v javnosti to večalimenj zakriva. Ta raz-
delitev je bila nekako sankcionirana tudi
na zadnem glavnem zborovanju politične-
ga društva »Edinosti« v Trstu. To je do-
kaz, da ta diferenciacija zadovoljuje staro
politično društvo.

Časopisi prve struje so: Pučki Prija-
telj, Mali list in Goriska straža. Liberalni
so: Edinost, Istarska Riječ in Novice.

Marsikdo bo rekel: Kaj pa je tega
treba bilo! Kaj niste mogli ostati skupaj,
ko vam vsem strela nad glavo goril?

Glavno je za nas vprašanje, ali je za
nas več vredna neka zunanja navidezna
sloga, ali je pa važnejše kulturno-gospo-
darska in politična izobrazba naroda in
posredno s tem tudi njegov obstanek? Mi
mislimo, da velja drugo, in s tega stališča
vse presojamo, drugo ima poživiti vse sile
v narodu. Na prvem potu bi vse zaosta-
jalo. —

»Poglejmo natančneje n. pr. istarske
razmere. Pred enim letom se je zvaril po
sili nekak kompromis med liberalno strujo
»Edinosti« in kršč.-soc. strujo »Pučkoga
Priatelja«. Vsled tega je ta list, ustanov-
ljen od škola Mahniča, po 24letnem živ-
ljenju nehal izhajati. To je bila škoda, ker
je ta list mnogo doprinesel h kulturnemu
napredku Hrvatov in je bil sploh prvi go-
spodarski časopis v Istri, pisan v hrvat-
skem jeziku. Toda kompromis je tako
zahteval. Zagledalo je beli dan novo ofi-
cielno glasilo kompromisa, »Istarska Ri-
ječ« in pa »Istra«, gospodarsko kulturni
naslednik »Pučkoga Priatelja«.

Hitro se je opazilo, da je kompromis-
no društvo mrtvojenec. Med odborniki
so bila vedno trenja, plodovitega delo-
vanja ni bilo. To je posebno ozlovolilo
kršč.-socialne odbornike. »Istarska Riječ«
je donajala včasih članke, da je bil pri-
siljen Zbor svecenikov sv. Pavla javno
nastopiti s protestom proti temu.

Pričakovalo se je, da se bo vsaj v go-
spodarskem oziru posebno glede konver-
zije predvojnih kronskih vlog kaj podvze-
lo, pa je ostalo vse pri starem, ako izvza-
memo zadevo z Jadr. banko in osnivanje
neke nove banke, ki bi imela prevzeti vse
nespremenjene vloge ter bi počasi s či-
stim letnim dobičkom izvedla sanacijo

težko udarjenih zadrug, če bi te do tistega
srečnega časa sploh še mogle živeti. Tudi
ob času objave nesrečne naredbe mini-
stra Gentile, s katero se je uničilo sloven-
sko-hrvatsko ljudsko šolstvo, je pokazalo
društvo vso svojo nesposobnost.

Ta nesmotrena gospodarska in kul-
turna politika ima za posledico, da večina
hrvatskih zadrug v Istri sploh nima novih
vlog in zato iste ne morejo delovati. Delo
— bolje ne-delo — kompromisnega dru-
štva sploh ni bilo niti malo prikladno
kmetskemu ljudstvu. Pogrešalo se je vsa-
ko organizatorično gospodarsko-kulturno
delovanje v praksi. Objavljali so se samo
birokratični posli v pisarni v Trstu. Toda
poglavitno je približati se ljudstvu ter z
umnim načinom vztrajno zidati od temelja
navzgor, ne pa narobe. Za to je pa po-
trebno tudi socialno-gospodarsko znanje
in volja, pomagati narodu, katere med li-
beralno inteligenco ni.

Zato se je ljudstvo odtujilo tem kro-
gom. Kritika se ni trpela. Vsak pomislek
je bil »protinaroden«. Ako je izhajal iz
verskega stališča, se je to proglašalo za
klerikalizem. Dokazalo se je tudi v tem
slučaju, da je složno delo med dvema v
načelih popolnoma nasprotujočima
činiteljima nemogoče.

Vsled takih razmer se so odborniki
kršč.-socialne struje koncem preteklega
leta odpovedali odborništvu. Ponovno se
izdaja sedaj »Pučki Prijatelj«, ki bo zago-
varjal in branil verske, narodne in gospo-
darske koristi Hrvatov v Istri. V 25. letu
je, pravo ima na svoj obstanek in sam si
ga je zaslužil; obenem se obnavlja Polit.
društvo za Slovence in Hrvate v Istri.

Glavna naloga krščansko-socialne
struje je: usposobiti hrvatski narod, da bo
v sedanjih težkih razmerah ohranil svojo
vero in narodnost. Zato si je postavila za
prvo veliko nalogo razširiti v Istri goriško
bratovščino sv. Monorja, ki bo izdajala
knjige tudi v hrvaškem jeziku!

Koroške novice.

k Smrt zaslužnega duhovnika. Začet-
kom decembra 1923 je umrl v Golšovem
pri Žihpoljah veleč. gospod Šimen Čemer,
bivši mnogoletni dekan v Velikovu, kon-
zistorialni svetnik in nazadnje župnik na
Golšovem. Rojen je bil pokojnik l. 1860.
v Borovljah, v mašnika je bil posvečen
leta 1884. Služboval je po raznih farah.
Leta 1903 je bil imenovan za dekana v
Velikovu. Pokojnik je bil vesten dušni
pastir, skrben oskrbnik cerkva in cerkve-
nega premoženja, mirnega značaja, zelo
učen in pravičen mož. Kljub temu so na-
rodni nasprotniki po plebiscitu nastopili
proti njemu tako strupeno, da se jim je
umaknil na Golšovo. Tu so blagega go-
spoda sprejeli z odprtimi rokami, le žal,
da jih je tako zgodaj zapustil, preselivši
se v lepšo večnost. Na pogreb je prišlo
16 duhovnikov s prelatom dr. Smerjem
na čelu; knezoškofa je zastopal duh. svet.
Truppe. Ob grobu je govoril prošt Limpl.
Bodi vzornemu in blagemu koroškemu slo-
venskemu duhovniku hvaležen spomin!

k Pred občinskimi volitvami. Nove
občinske volitve se bodo vršile po vsej
priliki meseca februarja ali marca. Nemci
se že pripravljajo na enotno fronto in na
»Einheitsliste«. Politčno in gospodarsko
društvo v Celovcu bo v kratkem sklicalo
sestaneke strankinih zaupnikov, na kato-
rem bodo določili volilne smernice za Slo-
vence povodom občinskih volitev.

k Schulverein. Schulverein je bil za
novo leto izdal geslo, da se zbere osem
milijard za osem šolskih stavb, ki jih bo
zgradil ob jugoslovanski meji. Avstrijski
Nemci se torej niso še ničesar naučili in
ničesar pozabili.

k Deželni zbor. Koroški deželni zbor
je pred božičnimi prazniki rešil poleg dru-
gih stvari proračunske dvanajstine »za ja-
nuar in februar. Dežela je imela 1923. leta
70 milijard izdatkov in 60 milijard dohod-
kov, torej 10 milijard primanjkljaja. V letu
1924 bo približno 95 milijard izdatkov in
70 milijard dohodkov, primanjkljaja torej
25 milijard. Položaj se je poslabšal vsled
nove razdelitve davkov, ki vzame deželi
mnogo dohodkov. Sicer je pa morala de-
žela že doslej veliko svojega denarja po-
šiljati na Dunaj. Tako je samo v zadnjih
dveh mesecih leta 1923 šlo na Dunaj 2315
milijonov deželnega denarja za podporo
brezposelnim, dočim se je v istem času
porabilo za brezposelne na Koroškem sa-
mo 292 milijonov. O priliki proračunske
razprave sta slovenska poslanca Poljanec
in dr. Petek protestirala proti krivicam,
ki se gode Slovencem, proti vmešavanju
Heimatsdiensta v cerkvene zadeve in pa
proti odstaviti župana v Lipi. Obenem
sta izjavila, da bosta glasovala proti dva-
najstini. — V zadnji svoji seji je deželni
zbor dovolil zasebnim sirotišnicam bo-
žično darilo v skupnem znesku 20 milio-
nov. Posl. dr. Petek je vprašal poroče-
valca, ali bo tega darila deležna tudi si-
rotišnica šolskih sester v Št. Jakobu v Ro-
žu. Poročevalec je odgovoril, da mu sploh
ni znano, da v Št. Jakobu obstoja sirotiš-
nica, ker ni bila predložena nikaka proš-
nja. Priporočila, da se do prihodnje prora-
čunske obravnave vložijo prošnja, da se bo
mogoče ozirati tudi nanjo.

k Pregled ob novem letu. »Koroški
Slovenec« je povodom novega leta pri-
občil pregled položaja koroških Slovencev
v minole in bodočem letu. O gospodar-
stvu pravi: Kmetstvo ljudstvo je v Avstriji
v manjšini, samo 31% ga je proti 69 mest-
nih ljudi. Le tako je bilo mogoče, da so
kmetom naložili najtežja bremena. Račun
ozdravljanja Avstrije najhujše tlačil kme-
ta, ki se braniti ne zna, kakor bi bilo tre-
ba. Izmed vseh strank se je pred volit-
vami upala to poudarjati samo slovenska
stranka, sedaj pa čutijo tudi Nemci, kako
prav so imeli Slovenci. Kmetje ne morejo
več dohajati s plačevanjem davkov. Davč-
ni uradniki prihajajo skoro že v vsako
drugo hišo rubiti živino itd. V strahu pred
dražbo poje sekira v gozdu in kjer nimajo
gozda, pa gre od hiše za dom potrebno
žito, krma in živina za vsako ceno. Cene
za kmetске pridelke so slabe, ker je vlada
na ljubo večini na stečaj odprla državne
meje, da prihaja tuje žito in živina in tlačil
cene domačim pridelkom. (To poročilo se
glasi nekoliko drugače, nego je naslikala
položaj zadnja »Cillier Zeitung«.) Povsodi
se je čutila velika potreba posojil, ki je
bila tem občutnejša, ker si posojilnice še
niso opomogle in zato kmetom niso mogle
tako pomagati, kakor bi bilo treba. V bo-
doče treba delati za povzdigo gospodar-
stva v dveh smereh: z izobrazbo ljudstva
in zadrugištvom. Kmetstvo gospodarstvo
se mora preosnovati tako, da se bo na-
mesto pridelovanja žita v prvi vrsti go-
jila živinoreja. Kar imajo ljudje odvisnega
denarja, mora v domače posojilnice, kjer
se obrestuje po 8 do 16%. Slovenci se mo-
rajo osamosvojiti potom lastne zadruge.
— Na političnem polju je pomembna
politika Nemcem samim rodila najslabše
sadeže. Skoro po vseh občinah divjajo
prepiri, pijančevanje se vedno bolj širi,
mladina je docela podivjana, da ne pušča
v miru initi misijonarjev, nezadovoljstvo
narašča, kar se kaže pri volitvah v vedno
številnejših socialnodemokratskih glaso-
vih celo v čisto kmetjskih občinah. Proti
slovenskim narodnim zahtevam imajo av-
strijski Nemci slej ko prej gluha ušesa.
Kjer se slovenski starši potegujejo za pa-
metno urejene šole, v katerih bi se otroci

naučili obeh deželnih jezikov, nahujskajo
Nemci ljudi, ki so jih že sami zastupili
z nepošteno vzgojo proti slovenskim za-
htevam in potem vpijejo po svetu: glejte,
Slovenci sami nočejo šol s slovenskim
učnim jezikom! Edino svetlo točko v po-
litičnem oziru tvorijo sklepi na kongresu
Lige Društva narodov meseca junija 1923,
na katerem je zastopal koroške Slovence
sedanji deželni poslanec dr. Petek. V te,
kočem letu čakata Slovence predvsem
dva važna politična dogodka: občinske
volitve in občni zbor Slovenskega gospo-
darskega in političnega društva. Le-temu
bo treba ustvariti močno podlago; njegov
tiskovni sklad je izčrpan. — Na kulturnem
polju so najvažnejši činitelj izobraževalna
društva, ki so se lani začela povsodi gi-
bati, le žal, da primanjkuje izobraženih
kulturnih delavcev. V tekočem letu se
mora delo v društvi čim najbolj povzdigi-
niti, posebno naj prešine življenje Krščan-
sko žensko zvezo. Ako bo koroška mla-
dina pošteno poprijela za delo, bo usoda
koroških Slovencev kmalu lepša, nego je
bila doslej. — To Bog daj!

Primarske novice.

GORIŠKO POLITIČNO DRUŠTVO »EDI-
NOST« ZA KNEZONADŠKOFA.

Odbor političnega društva »Edinosti«
v Gorici je razpravljal na svoji seji o gonji
proti goriškemu knezonadškofu in sklenil
nastopno izjavo, ki se glasi:

»Resolucije raznih političnih in nepo-
litičnih skupin proti goriškemu knezonad-
škofu nalagajo goriškim Slovencem sveto
dolžnost, da zavzamejo kot večina kato-
liških vernikov v tej nadškofiji do nastale-
ga spora jasno in določno stališče.

Kot tolmač mišljenja našega ljudstva
podaja zatorej podpisani odbor nastopno
izjavo:

1. Boj proti goriškemu knezu in nad-
škofu dr. Francišku Sedeju se je začel
izključno radi tega, ker je Slovenec, ker
je torej član ljudstva, ki tvori v nadškofiji
večino.

2. Napade na knezonadškofa smatra
naša javnost za očitno žalitev slovenske-
ga ljudstva in vseh katoličanov v nadško-
fiji. —

3. Boj proti sivolasemu vladiki je v očeh
našega ljudstva poskus zlorabljanja Cerkev
v politične namene; Cerkev naj bi postala
orodje nacionalistične borbe proti našemu
narodu.

4. Verno italijansko prebivalstvo take
poskuse odločno obsoja, ker stoji na sta-
lišču, da je Cerkev vzgojiteljica in mati
vseh narodov.

5. Slovensko in furlansko ljudstvo se
zavedata, da je v nevarnosti svoboda in
neodvisnost Cerkev, zakaj nedopustno je,
da bi škofo katoliške Cerkev nastavljal
in odstavljale politične stranke.

6. Knezonadškofa dr. Sedeja se okle-
pa z ljubeznijo verno ljudstvo vse dežele
brez razlike jezika. V dokaz naj služijo
navdušeni sprejemi, ki so jih priredili nad-
škofu v Furlaniji in v slovenskem delu
dežele.

7. Prvo in odločno besedo v Cerkv
imej poleg cerkvenih oblasti verno ljud-
stvo, nikdar in pod nobenim pogojem pa
ne ljudje, ki so Cerkv tuji ali jo celo so-
vražijo.

8. Slovensko ljudstvo je trdno uver-
jeno, da se bodo ob volji glavarja katoliške
Cerkev Pija XI. razbili vsi poskusi na-
sprotnikov in bo končno zmagala pravica.

Odbor političnega društva »EDINOSTI«
v Gorici.

p Propad Istre. »Pučki Prijatelj« po-
daja žalostno sliko gospodarskega propa-
danja Istre. Davki so ogromni, glavni pri-

Ivo Bratun:

Jesenski romarski shod v Štangi.

Bila je zadnja sobota v mesecu okto-
bru; jesensko solnce je nenavadno toplo si-
jalo, kot da hoče nadomestiti čas decem-
berske megle, ko bomo imeli tako redko-
krat priliko uživati njegovo dobroto. Sedel
sem po kosilu na vrtu ter čital časopise, ko
pristopi k meni oče in me povabi, da naj
grem z njim v Štango, kjer bo drugi dan v
nedeljo glavni jesenski romarski shod, in
ko mi je še omenil, da gremo z doma o pol-
noči peš skozi Besnico in Janče, sem bil ta-
koj vnet za njegov predlog. Za štiri ure ho-
da dolgo pot sem se pripravil s tem, da sem
obul močne turistične čevlje, si ogrnil
plašč ter vzel palico, ki jo rabim za daljše
ture; samo ob sebi je pa umevno, da tudi
nisem pozabil na provijant.

Točno ob polnoči se odpraviva z očetom
od doma ter sva kraju vasi srečala gručo
vaških fantov, ki so se vračali z vasovanja.
Eden izmed njih se je nama hotel pridru-
žiti, ker je pa na vasi izgubil klobuk, se
brez tega »ščitac« ni upal podati na daljšo
nočno ekskurzijo. Pri kapelici v Sostrem je
naju že čakal očetov prijatelj s svojo hčer-
ko, katera sta se, že prejšnji dan dogovor-

jeno, nama pridružila. V živahnem razgo-
voru smo korakali, vsi oboroženi z močnimi
gorjačami skozi spečo vas. Takoj za vasio
se je pričela pot vzpenjači v Kašelsko goro
ter nas je zagrnila šuma. Bila je krasna
noč; luna je blede obsevala mogočne hra-
ste in bukke. Zvezde na jasnem nebu so
kazale popolnočni čas; povsod je vladala
bojna tišina, le v daljavi se je oglašal sko-
vir; zdaj in zdaj je listje dreves tajinstveno
zašumelo v lahnem pišu vetra. Imel sem
občutek, da hodim po začaranem gozdu.
Prišli smo do samotne kočice sredi gozda;
lajanje psov, varuhov samotnih prebival-
cev, nas je pozdravilo. Ob pol dveh smo
prispeli na sedlo; tu se nahaja samotna go-
stilna »Pri pečarju«. Od tukaj je bil diven
pogled na Ljubljano, ki se je blestela v ti-
sočeri lučicah. Ko bi bil jaz lastnik te go-
stilne, bi jo krstil za »Belvedere«. Od tu
prehajala pot po velikih serpentinah na-
vzdol. Ob prvem petelinovem klicu smo
prispeli v Besnico, kjer so imeli za časa
Francozov počestni roparji svoja zavetišča.
Sedaj nas je vodila pot ob potoku Besnice,
ki je monotono žuborela v mirno noč. Na z
mesečino obsijanem gozdnem porobku sem
zagledal pasočega se srnjaka s ponosnim
roganjem, ki pa je splašel od našega šuma
zdrijal z neverjetno hitrostjo skozi drn in
strn. Okrog treh zjutraj smo prispeli do sa-
motne gostilne »Pri Savelu«; tu smo zbu-

dili krčmarja, da smo se okrepčali s po-
žirkom slivovke, ker nas je v jutranjem
hladu občutno mrazilo. Prišlo so mi na mi-
sol besede, s katerimi je pozdravil sesterski
gospod župnik krčmarje gostilne »Pri Sa-
velu« pred par leti, ko sva potovala tod
mimo: »Savel, Savel, zakaj me prega-
njaš?« Tukaj se cepi pot od deželne ceste
Ljubljana-Litija, na Janče, ki se strmo
vzpenja po pobočju janskega vrha. Ko smo
dosegli Janče, smo bili kljub hladu potni;
sedaj smo hodili zopet navzdol in ko smo
dospeli pod holm imenovan »Zide«, kjer je
v davni dobi stal »ajdovski grad«, se nam
je pridružilo večje število romarjev. Po
kratki hoji po veličastnem bukovem gozdu
nas je pozdravilo svečano jutranje zvonje-
nje. Še mali ovinek in pred sabo zagleda-
mo v prijazni dolinici zvonik in luči, ki sve-
tijo iz šotorov; pred nami leži Štanga z ro-
marsko cerkvijo sv. Antona Padovanskega
— cilj mojega nočnega izleta.

V taborišču pred cerkvijo je bilo ži-
vahno vrvenje; podoba velikega mravlji-
šča; na stojnicah so prodajali svete podobice,
male kipe, stenske tablice s sliko veli-
kega čudodelnika, molke, mašne knjizice,
kar so pridno kupovali oddaljeni romarji,
ki so prispeli že na predvečer v Štango, da
ponese svojem za spomin. Po raznih stoj-
nicah so prodajali leet, bombone, medene
štruklje, pečen kostanj, kavo, čaj; v malih

s smrečjem zgrajenih paviljonih so proda-
jali juho in meso. Videl sem romarski shod
na Kumr in po mojem mnenju romarski
shod v Štangi v ničemer ne zaostaja za
kumskim. Za cerkvijo je nekdanja stala bu-
kev in ker je na glasu, da hodijo v Štango
fantje in vdovci izprosit si neveste in de-
kleta ženine, se je moral vsak, ki je prišel
s to prošnjo k sv. Antonu, zaleteti s čelom
v bukev in je potem že baje videl v duhu
svojega bodočega druga, ki ga bo spre-
mljal na njegov zemski poti; pravijo pa, da
se je pred leti nek orjak iz Trebeljevega
tako močno zaletel v bukev, da jo je podrl.
Koliko je na tem resnice, mi ni znano, dej-
stvo je le, da danes stoji tam samo štor;
govorijo pa tudi, da sedaj, kakor so nekdanj
v bukev, v omenjeni štor butajo s čelom
zakonski kandidati, kar baje ni brez uspe-
ha in se kar na licu mesta sklenejo nered-
kokrat zaroke. Ker sem še samec, je tudi
meni oče svetoval, da naj poizkusim s tem
receptom, nakar sem mu odgovoril, da raj-
ši ostanem celo življenje samski, kot da bi
na tem predmetu poskušal trdoto svoje
glave.

V Štango sem šel z namenom, da vi-
dim mnogobrojno pristnih originalov, ter si
mi je moja želja v tem oziru v polni meri
izpolnila.

delek — vino se ne more spraviti v denar, ker mu dela konkurenco italijansko vino, zasluška nikjer nobenega. Došlo je tako daleč, da so ljudje začeli sekati dragoceno sadno drevje in prodajati les na Češko — šume so itak že vse končale pod sekuro. Po istrskih železnica se vedno nagomiljeni celi vagoni sadnih debel, ki čakajo na prevoz. A povsod po južnih krajih tvorijo dohodki od sadja zelo pomembno postavko v kmetem gospodarstvu. Istrski kmet tudi zelo ceni sadno drevje in ga dosti skrbno goji. Iz tega je razvidno, kako obupen mora biti gospodarski položaj v Istri, da je kmet nameril sekuro takorekoč na vejo, ki ga drži. Ob sebi je umljivo, da je v teh razmerah tudi izseljevanje, ki ga Istra preje skoro ni poznala, v polnem razmahu. Ljudje prodajajo živino in zemljo, da dobe denar za v Ameriko. Edina sreča, da za zemljo ni dovolj kupcev, drugače bi polovico istrskih kmetov prodalo svojo grudo in odšlo v Ameriko. V Trstu in drugih lukah preže na te Amerike željne ljudi razni sleparski agenti, ki jim izmamijo krvave novce. Vlada spriče vsega tega obeta Istri sto lepih reči, dejansko pa zanjo niti z mezinem ne gane. — Rečani vedo, zakaj se otepljejo »matere« Italije!

p Koncert »Glasbenega društva« v Gorici. Gorisko slovensko »Glasbeno društvo« se pripravlja na velik koncert, na katerem bo prednašalo Gregorčičevo »Njega ni«, ki jo je posebej za ta koncert priredil Oskar Dev; dalje Zupancičevo »Zlato kangljico«, Mokranjčeve »Narodne pesmi« itd. Koncert obeta biti ena najlepših letošnjih prireditev v Gorici.

p Čudna volitev občinskega zdravnika v Tolminu. Tolminski občinski odbor je na županov predlog kratkim potem imenoval za novega občinskega zdravnika Italijana dr. Bussija in prezrl dolgoletnega domačega zdravnika dr. Serjuna. Dr. Serjun je neizrečeno veliko pretrpel pod italijanskim nasiljem, bil odstavljen kot okrajni zdravnik, moral piti ricinovo olje itd. itd., a sedaj ga je še lastna občina na tak način pritiskala ob steno na ljubo tujcu. Kakšen duh je zašel v stari Tolmin?

p 8 mesecev ječe za pravico. Dekanski učitelj Bogumil Medvešček je sodeloval ob zadnjem ljudskem štetju. Tu je zapisal za Slovence par otrok in nekega hlapca, ki so dejansko Slovenci, pa znajo par besed tudi italijansko. Vsled tega je bil sedaj Medvešček na koprskem okraj. sodišču obsojen na 8 mesecev ječe.

Štajerske novice.

š O. Lenart Vavpotič †. Včeraj je umrl v Mariboru g. o. Lenart Vavpotič. Rajni je bil rojen l. 1867. v Ormožu, v mašnika je bil posvečen 23. julija 1892. Bil je delj časa gvardijan minoritskega samostana v Ptuj. In župni upravitelj pri Sv. Trojici v Halozah. Bolehal je na sladkorni bolezn. Zdravil se je pred leti tudi v Vörishofenu. Umrl je v Mariboru, kamor je prišel na obisk k svoji sestri. Truplo so prepeljali v Ptuj. Pogreb se bo vršil v ponedeljek dopoldne ob 10. uri iz minoritskega samostana v Ptuj.

š Zalostne razmere v delavnicah južne železnice v Mariboru. Državna uprava južne železnice je zopet zadala delavstvu nov udarec. Dosedaj so delavci dobivali svoj borni zaslužek polmesečno. Od 1. januarja naprej pa izplačujejo delavce samo vsakega prvega v mesecu. Ta ukrep je sprejel delavstvo v velikim nezadovoljstvom. Zahteva delavstva je, da se mezde in vsi dodatki izplačujejo tedensko. — Čudno je to, da se v Zagrebu in Nišu izplačujejo mezde polmesečno, le Maribor zopet dela izjemo. Državna uprava je poleg tega tudi določila, da morajo delavci in železničarji premog plačati naenkrat. Dosedaj se jim je svota za premog odtegnila v trimesečnih obrokih. To je šlo lažje. Delavce hočejo udati tudi z likvidacijo provizijskega fonda. Tako se bodo delavci spravili ob denar, ki so ga vplačevali leta in leta. Odpustili so tudi 10 ženskih delavcev in sicer brez povoda. V železniški plinarni vladajo razmere, ki vpijejo. Isto je glede novih določil za bolniško zavarovanje. Če je delavec delj časa bolan, ga neusmiljeno odpuste kar sredi zime. Državna uprava tudi ne dovoli, da bi si delavstvo izvolilo zaupnike. Kar pa se tiče postopanja, oziroma občejanja z delavci od strani vodstva delavnic, o tem bo treba govoriti na drugem mestu. Zadnji čas se dogaja, da gospodje v načelstvu delavnice surov odganjajo delavce, ki pridejo česa prosit v pisarno. Za danes beležimo te žalostne stvari samo kot pravočasni opomin gospodi, katera smatra ubogega delavca kot sužnja.

š Enketa o mariborskem gledišču. Dne 14. t. m. se bo vršila na mariborskem magistratu enketa o usodi narodnega gledišča. Na enketo so povabili vsi kulturni in narodni delavci v Mariboru.

š Zadruga kavarnarjev in gostilničarjev v Mariboru je sklenila s 15. t. m. povišati kavarniške cene, ki bodo sedaj enake cenam v Ljubljani.

Pridobivajte novih naročnikov!

Donisi.

ODLIKOVANJA.

(Dopis iz učiteljskih vrst.)

V novejšem času pri nas kar dežuje odlikovanj, tudi v učiteljskem stanu. Ne porečem: nekateri so res zaslužni, a pri nekaterih se moraš nehote vprašati: kaj pa je ta človek storil več, kakor je bila njegova dolžnost? Usiljuje se nam celo misel, da so ta odlikovanja strankarska stvar. O priliki nekega shoda v Belgradu je bila odlikovana čisto mlada učiteljica, menda zato, ker je spustila fulminanten govor, ki je prijetno segačkal nekatere osebe. Kakor rečeno, časih so odlikovane osebe brez posebnih zaslug, dočim osiveli, zaslužni možje, ki se odlikujejo tudi na literarnem polju, ne dobodo nikakega priznanja, nasprotno: še polena se jim mečejo pod noge. Zatorej popolnoma odobrujem vzklík sivolasega šolnika: »Odlikovanja na učitelstvo padajo kakor sneg na zemljo. No, ich sehe viele, die nicht zu sehen sind! So taki časi zdaj, bi rekel Matiček v igri Bob iz Kranjke!

Resnično! Da se odlikovanja ne dele vselej po zaslugi in izgubljaajo zato svoj pomen, bi lahko dokazali z mnogimi zgledi. Vzemimo za zgled le trojico neodlikovancev, učiteljev-literatov.

Tu je pred vsem mož, ki bo letos videl Abrahama. Izvrsten vzgojnik šolskih in svojih otrok! Vrh tega je spisal celo vrsto knjig za mladino. Njegova spretnost v tem oziru, posebno njegov pripovedovalen talent in narodni slog je izreden. Ali ima kak red sv. Save? Lepo vas prosim, molčite! Zopet tu je 60 letnik, katerega so kovarske intrige vrgle v predčasni penzijo. Bil je odlični vadniški učitelj in odlični je tudi pisatelj-beletrist, znan duševni podpornik »Družbe sv. Mohorja«. — Pričakovati je bilo, da Jugoslavija popravi to, kar je nad njim zagrešila Avstrija. Prazne nade! Nič reaktiviranja, nič odlikovanja!

In naposled poglejmo sivolasega mladinojuba, ki je že pred tremi leti obhajal pisateljski svoj »zlati jubilej«. Mož bo k letu, ako Bog da, 70 let star, in se bo ponasjal lahko s 55 letnim delovanjem na pisateljskem in muzikalnem polju! In kakšno mu je plačilo? Vrgli so tudi njega pred 13 leti v predčasni penzijo in mu odmerili res pravi »Hungerpenzion«. Zapuščeni, bolehen in osamel je našel zavetje v nekem karitativnem zavodu, kjer ima z velikodušno podporo nekega denarnega zavoda summa summarum komaj toliko dohodkov, da si plača — hrano! Na kakšno odlikovanje ta mož ne reflektira. Sam je o priliki značilno vzklíknil:

»Kaj mi hče na prsih križ,
najši zlat je? Čujte:
Rajši mi drobiž
v prazne aržete nasnajte!»

Toda kakor smo izvedeli, niti »drobiže« se mu ne nasuje! — In osiguranje eksistencije takim možem bi bilo danes edino umestno odlikovanje, ki so je tudi zaslužili.

Sokolska kultura. Prijatelj poročja: Preteklo nedeljo sem srečal na ulici invalida, starega znanca, ki se že dolgo časa nisva videla. Radoveden sem ga vprašal, kje je hodil toliko časa. Dejal je, da je bil v Preserju na počitnicah. Na vprašanje, če je tam kaj novega, če kaj napredujejo, mi odgovori: Napredujejo in tudi izobraženi so postali, odkar nisem bil v Preserju, posebno Sokoli so v tem oziru prvi. To sem prvi večer spoznal, ko so me na potu proti mojemu rojstnemu domu napadli pijani kot žolne in se zadirali nad menoj. »So te poškodevali?« Ne, ker sem jo prvič čas pobrisal.

Čudno postopanje monopolne uprave tobaka. Iz Sevnice ob Savi se nam poroča: Tu v našem trgu imamo trgovca, o katerem je splošno znano, da si je med vojsko nakopičil bogastva in je danes večkratni milijonar. Da mu je pa trgovina še bolj uspevala, imel je zadnji dve leti tudi glavno zalogo tobaka s pravico prodaje na drobno. Pri zadnji oddaji le-te pa jo je za nižjo ponudbo dobil g. A. Kos, major v pokoju, kar je popolnoma v redu in po pravici. To pa seveda nikdar sitemu gospodu vojnemu dobičkarju ni bilo prav; zato je hotel obdržati vsaj še prodajo tobaka na drobno, pa naj ga stane, kar hoče. In česar bi človek najmanj pričakoval, to se je zgodilo: možakarju je uspelo, da se mu je detajlna prodaja tobaka podelila in to celo brez predhodnega razpisa in dasiravno je njegova trgovina komaj par sto korakov oddaljena od nove zaloge. Tako postopanje monopolne uprave tobaka v Mariboru, od katere smo vedno pričakovali, da bo podpirala pri oddaji tobakovih zalog vojne invalide, se nam zdi precej čudno. To je krivica, ki bi je v obzaru, in ni čuda, da se nad takim početjem vsak poštono misleč Sevnčan zgraža. Slavno upravo pozivljemo, da to nepremišljenost v najkrajšem času popravi. — Več Sevnčanov.

Planina pri Rakeku. Pri nas imamo še vedno veliko povodenj. Ceste, razum državne, so še vse pod vodo. V sedanjem mrazu je voda vsa zamrznila; nekateri iz Laz so se upali priti po ledu v Planino; mi tega ne odobravamo, ker bi taka drzna pot ulegla veljati življenje. — Poštni promet je vsled povodnji in ledu zelo moten in kakor vse kaže, ne bomo še prišli v redne razmere.

Velike Lašče. Tu je bilo l. 1923. rojenih 94 otrok; umrlo je 45 oseb; porok je bilo 21. Na Stefanji dan je imel naš trg proslavo rojaka svoje zemlje in starosta slovenskih klasikov, umrlega pesnika Josipa Stritarja. Vznikla je ideja, da se vzida rojaku-pesniku spominska plošča v njegovi rojstni hiši v Podsmreki. — Drugače gre življenje v našem kraju, kot marsikje, v vedno težjem gospodarskem boju. Draginja in davki izpodkopa vajo temelje nekdanje blaginje in napredka. Videti je, da se je, odkar vlada centralizem, pripomogel samo njegov priganjač, prejšnji mesar Pucelj. Le naše združništvo stoji še na istih trdnih nogah. Potreba je po dobrem katoliškem časopisu, kajti v trgu se od trinajstih gostiln samo v dveh ne bere »Jutro«, kljub temu, da je večina okoliškega prebivalstva s trdnim katoliškim prepričanjem odločno za SLS.

Dnevne novice.

— **Prijave za pristojbinski namestek.** Po brzojavnem sporočilu g. ministra za finance dr. Stojadinovića g. knezoškofu je rok za vlaganje prijav za pristojbinski namestek podaljšan do 15. februarja t. l.

— **Somišljenike iz ljubljanske okolice** opozarjamo na važnost sestanka zaupnikov, ki se vrši v ponedeljek, 14. t. m. ob 10. uri dopoldne v Rokodelskem domu, Komenskega ulica. Pridite polnoštevilno!

— **Popravki volivnih imenikov.** Po zakonu o volivnih imenikih morajo županstva uradoma vsako leto od dne 1. do vštete dne 31. januarja izvršiti popravke stalnih imenikov. Naše somišljenike opozarjamo, naj porabijo to priliko in se prepričajo, če so vpisani. Vsakdo ima pravico volivni menik pregledati ter bodisi zase, bodisi za drugega zahtevati njegov popravek. Na to posebno opozarjamo somišljenike tam, kjer so župani ali občinski tajniki nam nasprotni. Če županstvo koga hote ne vpiše ali izbriše, je to kaznivo. Bodimo sedaj na straži in mnogo dela nam bo prihranjenega pri občinskih volitvah, ki se nam letos obetajo.

— **Velike prometne ovire zaradi snega.** Zadnje dni je sneg zametel v Srbiji, Sremu in Vojvodini vse prometne poti. V četrtek ponoči je bil železniški promet v Vojvodini popolnoma ustavljen. V Bački in Banatu ni vozil noben vlak. Brzovlak, ki je 10. t. m. zvečer odšel iz Belgrada proti Zagrebu, se je moral na potu ustaviti. Jutranji vlak je pri Zemunskih Oborih skočil s tira. Donava in Sava sta pri Belgradu zmrznili in je promet po vodi nemogoč.

— **Slovenska božičnica v Gradu.** »Koroški Slovenec« poroča o izredno lepo uspeši božičnici v Gradu živčih Slovencev, ki jo je priredilo »Slov. kat. izobraževalno društvo« Kresc. Društveni prostori so bili lepo okrašeni, spored izbran in vzorno izvajen, tako da so bili polni priznanja celo navzoči Nemci. Gostje so napolnili vse prostore do zadnjega kotlička, a mnogo jih je moralo zaradi pomanjkanja prostora oditi.

— **Zahteve zagrebške mestne aprovizacije.** Zagrebški mestni aprovizacijski odbor se je obrnil na finančno ministrstvo z zahtevo, da se mestu prepuste vse globe, ki se nalozijo v stvarih pobiranja draginje, da jih razdeli med mestne reveže. Razen tega je odbor prosil prometno ministrstvo, da zniža cene na železnica za kmete, ki v območju 50 km prinašajo na zagrebški trg živila.

— **Kraljevska božična darila srednješolcem.** Njiju Veličanstvi kralj in kraljica sta po brzojavni odredbi ministrstva prosvete naklonila najvrednejšim učencem drž. srednjih šol božično darilo v znesku Din 500. V vsakem mestu, kjer so take srednje šole, je prišel v poštev en zavod. Darila so prejeli li-le učenci: 1. Miroslav Košir iz Šiske, uč. VIII. razr. na l. drž. gimnaziji v Ljubljani; oče mu je železniški sprevodnik v pok.; 2. Franc Josenovec iz Pušala, uč. V. razr. na gimnaziji v Kranju, oče je umrl, mati je delavka; 3. Ivan Hrova iz Žužemberka, uč. III. a razr. na realni gimnaziji v Novem mestu; oče je kmetovalec; 4. Matija Corel iz Kapla pri Kočevju, uč. III. razr. na realni gimnaziji v Kočevju; oče in mati sta v Ameriki; 5. Fran Lasbacher s Stavskega vrha pri Gor. Radgoni, uč. VIII. razr. na gimnaziji v Mariboru; oče je kmetovalec; 6. Božidar Černež iz Celja, uč. VII. razr. na realni gimnaziji v Celju; oče je okrajni šolski nadzornik; 7. Peter Kavčič iz Stanovu; oče je nadučitelj 8. Franc Horvat iz Turšine, uč. V. razr. na realni gimnaziji v Ptujnišči v Prekmurju, uč. V. razr. na realni gimnaziji v Murski Soboti; oče je kmetovalec. — Kraljevska darila so se odlikovanim učencem izročila s primerno šolsko slovesnostjo.

— **Kdo je bil Georg Micheux?** Glasbena Matica ima v arhivu, katerega je dobila od f. harmoničnega društva, 3 orkestralne skladbe, kojih avtor je G. Micheux. P. Radics omeni v svoji knjigi »Frau Musica in Krainc« tega skladatelja le v par besedah. Zvedel sem pa, da se je rodil Mihevc okrog leta 1810. v Ljubljani, da se je šolal na Dunaju, pozneje je šel v Pariz, tam živel kot glasbenik, in je v Parizu umrl. Skladbe njegove so ostale večinoma v Parizu. Pri sinfon. koncertu dne 21. t. m. se bo izvajala Mihevcova uvertura »Vil-

lino detec« (Das Feekind), življenje njegovo in skladbe so pa drugače popolnoma neznane. — Obračam se tedaj do p. t. čitateljev tega lista s prošnjo, da mi prijazno sporoče, kar je komu o Mihevcem življenju ali o njegovih skladbah znano. — Kapelnik dr. Jos. Cerin.

— **Akcijska za povzdigo kopališča in zdravilišča v Kamniku.** Kakor znano, se nabujajo kopališčni objekti v Kamniku v slabem stanju. Raditega se je tudi že zmanjšalo število tujcev, ki prihajajo sem na letovišče in oddih. S tem so pa prišli tudi razni gospodarski krogi (gostilničarji, trgovci itd.) ob zaslužek. V svrhu nakupa kopališča — lastnik red usmiljenih bratov — in povzdige tujkega prometa, so nastali v zadnjih letih razni projekti, ki pa niso bili izvršeni. Cela akcija se je oživila lansko jesen s sestanki interesentov, ki jih je sklicalo okrajno glavarstvo. Izvoljen je bil tudi naslednji pripravljalni odbor: predsednik dr. Franc Ogrin, okrajni glavar; dr. R. Karba, župan mestne občine Kamnik; dr. Alojz Kraut, odvetnik v Kamniku, zastopnik meščanske korporacije; Jožef Košir, župan občine Mekinje; dr. Julij Polec, višji okrajni zdravnik; Franc Bore, načelnik zdravstvenega zastopa; Anton Cerar, načelnik gostilničarske zadruge. Naloga tega odbora je: dobiti, oziroma stvoriti finančno skupino, ki bi dala denar za nakup kopališča in za potrebne adaptacije, koji stroški bodo znašali najmanj 3—4 milijone dinarjev. Potrebne so pa še druge naprave, da se povzdigne zopet tujski promet v Kamniku; zgradba hotela v Kamniku in v Bistrici, vzpostava dnevne vožnje iz kolodvora v Bistrico itd. — Ta odbor pretresava že zdaj vsa zadeva, končne odločitve pa so mogoče šele, ko pride odgovor državne uprave na oblastveno stavljen predloge. —

Prilavljalni odbor.

— **Zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonih in odredbah o državni trošarini z obširnimi pravilnikom vred izide v 3. kosu »U. lista«.** Od prihodnje srede dalje se bo dobival, dokler zaloga ne poide, pri upravnistvu »U. lista« po 2 Din 50p.

— **Zagonetna smrt.** V torek, 8. t. m. je umrl v Žužemberku zelo nenavadne smrti vulgo Bebrček iz Rebrli. Zjutraj je šel še zdrav s Hotkovim hlapcem v gozd na delo, popoldne pa je nenadoma omagal in kmalu zatem, ko so ga prinesli v hišo, je umrl. O tem, zakaj je umrl, se različno govori. Vsa znamenja še najbolj potrjujejo domnevo, da je bilo zastrupljenje vzrok smrti. Zato so tudi orožniki zahtevali obdukcijo, ki je pa sodišče ni odredilo. Nam se zdi, da bi bilo vsekakor boljše, če bi bili moža preiskali, vsaj ne bi bilo povoda za raznovrstne govorice, ki so se zdaj pojavile v Žužemberku in okolici. — Med drugim trdijo tudi nekateri, da je bil mož le navidezno mrtev in da je še na mrtvaškem odru sam premetnil roko. To je pač domišljija ustvarila. Iz tega slučaja se zopet vidi, kako nujno potreben bi bil zdravnik v kraju. Zdaj je treba hoditi po njega v Toplice ali Trebnje in stane en sam obisk najmanj 4 do 5 tisoč K. Tako je za Žužemberžane zdravnik luksus, ki si ga morajo privoščiti le najbogatejši sloji. Uboga vdova si v tem slučaju seveda ni mogla pomagati in moža so v četrtek pokopali.

— **Nov ravnatelj urada za zavarovanje delavcev v Sarajevu.** Namesto Dušana Glumca, ki je zaradi bolezni na lastno prošnjo vpokojen, je imenovan za ravnatelja sarajevskega urada za zavarovanje delavcev Sreten Jakšić.

— **Roparji v slovenski posojilnici v Clevelandu.** Dne 12. m. m. so roparji obiskali slovensko posojilnico v Clevelandu na St. Clair ave in 63. cesti. Roparja sta se pripeljala v avtomobilu ob uradnem času. V posojilnici je bilo tedaj navzočih pet uradnih oseb: Schneller, Zužek, Kren, knjigovodkinja in državni pregledovalec knjig. Roparja sta vstopila z naperjenima revolverjema in prisilila vse osebe, da so se umaknile v drugo sobo, kjer jih je eden izmed roparjev stražil, drugi je pa hitro izpraznil predale. Nato sta roparja, vedno z grozečo napetim revolverjem, odšla, skočila v avtomobil in se odpeljala. Ves dogodek je trajal 5—6 minut. Kakor je ugotovila policija, sta ista roparja takoj nato izvršila roparski napad na še dva druga denarna zavoda. Prav po ameriško! — Škoda, ki jo je ob ropu utrpela slovenska posojilnica — 4822 dolarjev — je pokrita z zavarovalnino proti vlomom.

— **Trgovina s dekleti.** Umazani židovski trgovci z dekleti razprožajo svoje mreže preko Hrvatske tudi po slovenskih krajih. Vezi grede iz Zagreba in Varaždina v Ormož, Ljutomer in Prekmurje. Oblasti naj bodo na straži!

— **Priporočilni tovariš.** Na Lancovem pri Radovljici je ukradel hlapec Jože Seljak, doma iz Leskovca, svojemu tovarišu Valentinu Zagarju iz zaprtega kovčeka 9 bankovcev po 100 Din in nekaj drobiža v skupni vrednosti 3900 kron, žepno uro z verižico in 2 stari evanđeljarici, ter črno usnjato listnico in je neznano kam pobegnil.

— **Razne nesreče.** Pri »Svetli« d. d. v Ljubljani je delavcu Gecellijsu Alojziju padel pokrov od peči za segrevanje vijakov na glavo in nevarno poškodeval. — V tovarni lesnih lepenk Charles Molin v Trzinu je delavca Baruta Viktorja udaril ročaj motovila po levi roki in mu je močno poškodoval. — V tovarni konzerv »Globus« na Vrhniki se je delavka Jereb Ivana pri stroju za zapiranje škatelej obrezala po levi roki. — V gozdu Josipa in Ruperta Jelovška na Vrhniki se je sekač Nagode Ivan pri sekanju vseskal s sekuro v levo nogo. — V tovarni čevljev Mailly in Demberger v Trzinu se je sekalec Ahačič Josip pri stroju za sekanje podplatov zmečkal desno roko. — V gozdu pri Sv. Katarini pri

Tržiču si je hlapec Zupan Jože pri nakladanju blodov zmečkal levo roko. — Pri gradnji železnice Ljutomer — Ormož je padel delavec Vrbnjak Mirko pod vagonček, ki ga je težko pošlo odvaliti na križu. — Schnuderia Franca, ključavničarskega vajenca pri Rudolf Kiffmanu v Mariboru, je jeklen ščep močno zbolel v desno roko. — V železokonstruktorski delavnici C. Hitzel v Mariboru so je delavec Franc udaril s kladivom po levi roki in si jo močno poškodoval. — V mizarški delavnici Stavbene družbe d. d. v Ljubljani se je strojni delavec Žagar Jan pri krojni žagi obrl na desni roki. — Pri mizarstvu Skafar Franc v Ljubljani se je vajenec Orehek Pavel pri delu na tračni žagi obrezal po levi roki. Oddan je bil v bolnico. — V mlinu Vinka Majdiča v Kranju je delavec Bajžlj Janez tram zmečkal več prstov na desni in en prst na levi roki. — V kemični tovarni v Mostah se je delavec Petercel Franc ranil na levem očesu, udaril ga je kosček rude. — Na parni žagi Majarona Josipa v Borovnici je žagarju Škrbecu Josip padel blod na levo nogo in mu jo težko poškodoval. —

— Ponesrečena ženinca starega berača, Stari možiček, 69 letni berač Osenar, si je nabral v preteklem mesecu več pšenice in ostalega žita. Zbral je svojo zalogo in jo prodal v Ljubljani za lepo vsotico 6120 K. Na to veselje si je mož privoščil že v Ljubljani par čašic preko svoje mere. Na potu na Posavje pa je naletel na 40 letno Amalijo Kautzevo, ki ni baš izbirljiva, kdo da, samo da ji da za pijačo. Kmalu sta se sporazumela in napotila se proti Posavju. Med potjo sta obiskala vse gostilne ob cesti in obležala končno pijana. Ko se je zjutraj ponesrečeni ženin po mrzli noči prebudil, je bil sam, imel pa je hudega mačka in — prazen žep. Ugotovil je, da sta začela z nevesto 620 K, ostanek pa mu je nezvesta odnesla. Kautzevo so kmalu prišli in jo zaprli. Pri večerjaji obravnavi je obtoženka tatvino mirno priznala. Ko je zahteval mož denar, mu je ironično odvrnila, da je vse pogubila. Berač jo je pošteno in z ne baš lepimi besedami oštel, senal pa ji je prisodil 6 mesecev težke ječe, po prestani kazni pa bo šla v prisilno delavnico.

Gospodarstvo.

OBČNI ZBOR

1. DELAVSKEGA KONSUMNEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI

se je vršil v ponedeljek dne 7. t. m. v zadrugi prostori na Kongresnem trgu št. 2 ob obilni udeležbi delegatov, članstva iz Ljubljane, Devica Marija v Polju, Medvod, Škofje Loke, Kranja, Krizev, Tržiča, Domžal, Smartnega, Sv. Križa pri Litiji in Kostanjevici, Jagojnice, Trbovelj, Rajhenburga, Senovega, Cerkelj, Poljčan, Makol, Maribora in Studencev, pri Mariboru, Ljutomeru, Ruš, Brezna, Prevalj, Močice, Črne, Strug, St. Janja, Banjale, Blok in Semiča, skupaj 74 delegatov, ki je vsak zastopal 100 članov. Občni zbor se je pričel ob desetih dopoldne in trajal s poldrugurnim odmorom do petih popoldne. Predsednik dr. Gosar je otvoril zborovanje. Spominjal se je naše zadrugne matice, Zadrugne zveze v Ljubljani, ki je podpirala zadrugo s primeroma cenim kreditom, povdarjal je, da je zmota, če iščejo nekateri člani koristi konsumnega društva samo v nizkih cenah, prezre se pa, da vpliva konsumna zadrugištv blazilno na splošno trgovino ter drži cene v pravem tiru. Prosil je gg. delegate, da v tem smislu goje zadrugnega duha tudi med člani zadrugištv.

Temu je sledilo obširno poročilo ravnatelja, ki je opozarjal na silna davčna bremena preteklega leta, kajti samo na davku na poslovni promet je zadruga plačala čez 252 tisoč dinarjev, medtem ko je bila koncem računskega zaključka z zneskom 233.000 Din še v zastanku. Omenjal je notranjo ureditev in konsolidacijo zadrug in pa potrebo reorganizacije celoga zadrugištv na podlagi centralizacije in decentralizacije. Centraliziralo naj bi se po zgledu navedene zadrug ves blagovni nakup, kakor tudi vrhovno vodstvo in kontrola zadrug, decentraliziralo pa v tem smislu, da bi bila vsaka zadruga oziroma prodajalna samostojna in s svojim odborom odgovorna za lokalno redno poslovanje. Omenjal je tudi, da pogreša blagohotne podpore nekaterih oblasti, ki skušajo kratiti zadrugi že pred 25 leti pridobjene in izvršene pravice in hočejo metati naše zadrugištv s trgovstvom v en koš.

Cetudi je bilo vloženo mnogo prošenj za otvoritev novih prodajaln, zadruga tem prošnjam vsled pomanjkanja prometnega kapitala ni mogla ugoditi zato se v preteklem letu šele lo prodajalnih pomnožilo, nasprotno se je ena prodajalna radi nereda ukinila. Pristopilo je na novo 1247 članov, odstopilo oziroma izključenih je pa bilo 168, tako da je zadruga štela ob zaključku 13.894 članov z 237.782 Din vplačanih deležev, deležna rezerva članov pa je znašala 401.718 Din. Cetudi niti polovica članov niti krito svojih potreb stalno pri zadrugi, vendar je zadruga dosegle skupno izkupilo v znesku nad 35 milijonov dinarjev, ter je bil izplačan članom v pravih delih 3 odstotni popust, katerega so udeleženi samo oni člani, ki plačajo blago v gotovem, v skupnem znesku 425.850 Din. Pojasnjeval je delegatom, kako napačno je, če iščejo člani pri zadrugi koristi samo od takojšnjih nizkih cen, namesto da bi upoštevali, da pri nas v Sloveniji ravno zato nimamo tako visokih cen, kot je to slučaj na Hrvaškem in v Srbiji, ker imamo zelo razvito

konsumno zadrugištv, ki regulira cene navzdol, da pa kljub temu skuša zadruga, kjer je mogoče, oddajati blago po nižjih cenah, sicer imajo pa člani itak 3 odstotni popust, katerega drugje ne dobe.

Poročal je tudi, kako silno je narasla reziža od predzadnje poslovne dobe, ko je znašala samo na plačah 776.470 Din, ter poskočila v računskem letu na 1.600.740 Din in bo znašala v prihodnjem računskem letu približno 2.200.000 Din, vsled česa bo treba na eni strani dvigniti promet in s tem utesniti rezižo v odstotkih, na drugi strani pa rezižo samo kolikor mogoče skriti. Omenjal je tudi potrebo, da se osnuje zaklad za preskrbo onih uslužbencev, ki bodo osiveli v zadrugi službi, k čemur bi bila predvsem poklicana matična Zadruga zveza, ki naj bi osnovala tak zaklad, od katerega bi imeli koristi v slučaju potrebe vsi uslužbenci našega zadrugištv, prispevala naj bi pa v ta fond Zadruga zveza, včlanjene zadrug in pa uslužbenci sami. Tudi ta misel je bila s simpatijo pozdravljena in je bil stavljen nasvet, da načelstvo za prihodnji občni zbor preskrbi podrobnejši načrt za udeleževanje te misli.

Glede blagovnega prometa je poročal, da je poleg raznega drugega blaga v množinah manj kot en vagon zadruga razpočala sledeče količine blaga: Pšenične moko 70 vagonov, koruzne moko in koruznega zdroba 6 vagonov, otrobov 5, ržene moko 1, koruze 13, kaše 1, ovsu 1, ječmenja 1, masti 2, slanino 1, sladkorja 14, riža 5, testenin 1, kave 1, kavinih nadomestkov 1, usnja 1, mila 4, olja 2, petroleja 3, drv 15, soli 25 ter za približno 10.000.000 manufakture.

Opozarjal je tudi na silno različnost procentualnega razmerja, v katerem se obrača blago v posameznih prodajalnah.

Povdarjal je tudi, da vodstvo kljub vsestranski želji, da bi se oddajalo blago tudi na kredit, te želje ne more upoštevati: 1. iz razlogov pomanjkanja gotovine; 2. radi tega, ker je navajanje članov na kredit članom samim škodljivo in končno grede pri kreditiranju v izubo obresti in mnogokrat tudi del terjatve, ki niso nikdar vse izterljive.

Poročilo ravnatelja se je z odobravanjem vzelo na znanje in se je pri slučajnostih v nekaterih točkah njegovega poročila vršila tudi debata. Na to je sledilo poročilo nadzorstva, ki je predlagalo načelstvu absolutorij, ki je bil soglasno sprejet. Odobril se je računski zaključek za leto 1922-23, ki izkazuje kosmatega dobička pri blagu 8.223.532 Din, čistega pa 13.215 Din. Na to so se spremenila v nekaterih točkah pravila. Kar se tiče članov, je važno, da se je pristopnina za nove člane zvišala od 10 K na 5 Din, deležna rezerva pa, ki se nabira iz 3% popusta, od 500 K na 200 Din. Druge spremembe so več ali manj formalnega značaja in bi bilo preobširno o njih poročati. Na to je bil izvoljen dosednji odbor in nadzorstvo.

INDEKS BLAGOVNIH CEN.

«Revue économique et financière» v Belgradu priločuje zelo zanimivo podatke o razvoju in gibanju blagovnih cen v državi tekom preteklega leta. Ker ni navedeno, ali so to valetrovinke ali cene v nadrobni trgovini, je težko določiti vrednost teh števil. Vendar pa je razvidno vsaj toliko, da veljajo te številke za 14 vrst blaga najbrže v nadrobni trgovini in v Belgradu. Cene v l. 1914. neposredno pred izbruhom svetovne vojne so vzete za podlago kot 100.

V januarju leta 1920. je bil nivo cen že skoro sedemkrat večji, kakor pred vojno. Indeksna številka je znašala takrat 681 in se je do avgusta istega leta dvignila na 710. V poznejših mesecih so se cene hitro dvignile in dosegle v decembru 1920 že desetkratno predvojno višino (indeksna številka 1030). V letu 1921. je v prvi polovici nastopilo sicer znižanje (indeksna številka avgusta 842), ki je pa trajalo le malo časa. Avgusta leta 1922. je stal nivo na 18kratni predvojni višini. Takrat je bila indeksna številka 1816. Za leto 1923. pa so navedeni podatki za prvih deset mesecev. V sledeči tabeli je navedena indeksna številka, kakor je razvidna iz zgoraj navedenega vira.

Druga številka, katero smo mi dodali, kaže razvrednotenje dinarja, izračunano po istem sistemu, kakor prva — indeksna — številka. (Predvojna vrednost dinarja je vzeta kot 100.) Tretja številka pa nam kaže zlati nivo blagovnih cen. (Indeks blagovnih cen razdeljen z dolarskim indeksom.)

januarij	2189	—	1750	—	125-1
februarij	2110	—	2026	—	104-2
marec	2259	—	1889	—	119-5
april	2250	—	1870	—	120-3
maj	2120	—	1835	—	115-5
juni	2070	—	1733	—	113-6
julij	2147	—	1800	—	118-3
avgust	2148	—	1777	—	120-9
september	2165	—	1773	—	121-6
oktober	2264	—	1642	—	138-5

Iz teh števil je razvidno, da so sedanje cene približno 20—23krat višje kakor predvojne cene. Nasprotno pa se je v manjši meri zvišala indeksna številka naše valute. Treba pa je upoštevati, da so tudi cene na svetovnem trgu narasle od leta 1914. do danes približno za 60%, tako da je sedanja indeksna številka svetovnega trga 160.

Merjena po dolarskem kurzu znaša sedanja vrednost našega denarja 6-10% pred-

vojne vrednosti (za podlago so vzete oktoberške številke), dočim znaša vrednost, merjena po tem indeksu, samo 4-4%. Iz tega sledi, da znaša vrednost 1 dinarja 6 par pred vojno, oziroma na blagovnem trgu samo okoli 4½ pare.

Za naše časopisne nacionalnoekonomske teoretike, ki smatrajo še sedaj kvantitetno teorijo za pravilno, in jo zagovarjajo kljub temu, da spravlja kurz valute in ceno direktno v odvisnost od skupne vsote v promet spravljeneh novčanic, naj služi za dokaz o nepravilnosti te teorije. Dejstvo je, da se je v letu 1923. povisal obtok papirnatega denarja v toliki meri, kakor smo že pokazali v naših prejšnjih člankih. Medtem pa se je kurz dinarja izboljšal, nivo blagovnih cen pa se ni zvišal v občutni meri. Toliko za teoretike, čeprav ima tudi kvantitetna teorija nekaj zrna resnice v sebi, ker je le njena formulacija napačna. Na koncu bi dodali željo, da bi bilo interesantno ugotoviti specielno za Ljubljano sedanji nivo cen in ga primerjati s predvojnimi.

S tem bi bilo podane mnogo praktičnega materiala, ki bi se dal v mnogih slučajih uporabiti. Zato naj po zgledu nemških in francoskih mest, ki imajo vsak svojo statistiko življenjskih stroškov pred vojno in po vojni, tudi pri nas poskusijo merodajni faktorji izpolniti in realizirati to koristno in obenem potrebno stvar.

g Narodnogospodarski Vestnik. Slovensko trgovsko društvo »Mokrac« v Ljubljani je na svoji

zadnji seji na predlog svojega podpredsednika g. dr. Windischerja soglasno sklenilo, v letu 1924 izdajati svoje glasilo kot poučni mesečnik ter poverilo z izdajanjem poseben odbor, sestojel iz gg. odbornikov: Kavčič, Lovšin, Urbančič in Zebal.

g Jugoslovanski gospodarski muzej v Lyonu. Naša pooblaščenca trgovinska agencija v Lyonu namerava otvoriti istotam muzej za produkte Jugoslavije in zato se obrača na gospodarske kroge, naj mu pošljejo vzorcev.

g Konvencija med češkoslovaško in avstrijsko železno industrijo. Kakor poročajo listi, so Alpska montanska družba in češkoslovaške železarne sklenile konvencijo o cenah. S tem je stopila avstrijska železna industrija v češkoslovaški kartel te stroke. Alpska montanska družba je že preje sklenila konvencijo s kranjsko železnoindustrijsko družbo nahajajočo se v Jugoslaviji, v kateri si je Alpska zasedbura liferacijo nekaterih železarskih izdelkov v Jugoslaviji.

g Osnovanje centralne vinske zadrug. Stajerski vinogradniki nameravajo osnovati veliko zadrugo za vnovčevanje vina.

g Diskont v Franciji. Kakor poročajo iz Prage, je Francoska banka zvišala diskontno mero od 5 na 5 in pol odstotka.

g Nemška zunanja trgovina — aktiven. Po uradnih podatkih je znašala v oktobru l. leta vrednost nemškega uvoza 455.7 milijona zlatih mark, izvoza 567.8 milijonov. V oktobru leta 1913. je imel uvoz vrednost 967.5 milijonov, izvoz 902.9 milijonov zlatih mark.

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

»Naš književni jezik«.

Almamah »Hrvatska duša«, katerega druga knjiga, posvečena nadškofu Bauerju, je pravkar izšla, prinaša iz peresa urednika Ivanka Vlašića na str. 242—247 zanimiv članek z naslovom »Naš književni jezik«, ki prinaša nekaj misli in pobud, veljavnih tudi za slovenske razmere.

Hrvaški duhovniki so se, tako pravi pisec, nekdanj mnogo pečali s svojim materinim jezikom. Pisali so slovarje, prvi hrvaški leksikografi so bili duhovniki, ravno tako zadnji med njimi, Iveković, ki je iz Brozove zapuščine izdal nekaj pendant slovenskemu Pieteršniku. Sedaj bi bilo treba, da se najdejo med mlajšo hrvaško duhovniško generacijo ljudje, ki bi sledili na poti starejših hrvaških leksikografov, ki bi nadaljevali Vukovo delo. V vsakem kraju, v vsaki fari, vsaki občini bi moralo biti vsaj eno ostro uho, ki bi kakor detektiv leta in leta napolnil svoj sluh, da bi mu ne ušla niti ena lepa narodna beseda, ki dosedaj ni znana v hrvaški književnosti. Seveda se je tukaj treba braniti pred očitkom: Čemu nam taki »provincijalizmi«? Vlašić konstatira najprej popolnoma pravilno, da je skupni umiljivi besedni zaklad tem manjši, čim večji je obseg teritorija, na katerem ga iščemo. Manj srčen je potem z definicijo provincijalizmov, ki bi se po njegovem ne smeli rabiti v književnem jeziku in z zgledi, ki jih v ta namen navaja. Po njegovem so provincijalizmi, ki nikakor ne sodijo v književnost, besede, ki imajo v kakem kraju popolnoma drugačen pomen kot v književnosti in po ostalih krajih, kjer se dobro govori. Ti pravi provincijalizmi so podobni našim muslimanom, ki odktrajo z glavo, kadar hočejo reči »da«, in priklanja, kadar hočejo reči »ne«. Nato navaja nekaj primerov napak v Vukovem in Ivekovičevem besednjaku in sklene s pozivom, naj se mladi duhovniki po možnosti pečajo s študijem materne jezika. Književniki naj prosto rabijo lepe in še neznane narodne besede. Duhovniki pa naj jih skrbno zbirajo in v tem poslu sledijo svojim prednikom Haddeliću, Belostencu, Stulliju in Ivekoviću.

Pendant našemu Pieteršniku je hrvaški — sit venia verbo! — Broz-Iveković, ki je po obsegu nekoliko večji. Broz si je stavil za nalogo, da izda razširjen Vukov slovar, razširjen pa samo v toliko, da bi se vanj sprejele samo besede, ki so nahajale v Vukovih in Daničičevih spisih! Ta eklekticizem je bil za lice slovarja in njegovo vrednost naravnost usoden; izhajal pa je iz napačno umovanih nalog leksikografa in iz nemevanja vrednot Vukovega, sicer zelo dragocenega dela. Tak slovar bi moral prinašati inventar vsoga književnega jezika, ki pa je bil med Srbi in Hrvati na koncu 19. stoletja popolnoma drugačen in neprimerno bogatejši ko dobrega pol stoletja prej, ko je izšla druga izdaja Vukovega slovarja. Ker je Broz prejel umrl, ko je mogel svoje delo končati, ga je nadaljeval in končal njegov stric, kanonik Iveković. Ta je kmalu spoznal, da se delo na ta način ne more nadaljevati, cele njegove osnove pa ni mogel več prevrniti, ali pa si je ni upal. Zato je sprejel v slovar še besedni zaklad Milčevića in Petra Petrovića Njegoša (a tudi iz tega samo 1 delo)! Tako je bil slovar, ko je l. 1901. izšel, že davno zastarelo, skozi in skozi nepopolen in nezadosten. Jagliču je bilo (v XXIII. in XXIV. zvezku »Arhiva«) lahko pokazati, da manjkajo temu slo-

varju naravnost stotine najobčnejših izrazov srbohrvaškega književnega jezika, ne samo, kakor se piše v Belgradu, ampak da z njim v roki noben tujec ne more brati in razumeti Šenoe, Mažuranića, Trnskega ali Pavlinovića, torej ravno najznamenitejših hrvaških pisateljev!

V bistvu izhaja ta napaka iz napačnega umevanja nalog leksikona: leksikon mora jezik inventarizirati, ima torej povsem drugačno nalogo kakor gramatika, katere glavno bistvo je baš normativnost, predpisovanje pravilnosti! V zvezi s tem se da tudi vprašanje »provincijalizmov« pojasniti. V marsikaterem oziru pa je teh napak kriv tudi historični razvoj naše leksikografije: novejši pisci so molče prevzemali starejšo prakso in starejša blago, ne da bi se vprašali, jeli za novejša časa še primerna in v katerem obsegu.

Ko je Vuk začel svoje reformatorsko delo in ko je začel spisovati svoj slovar, se je zavedno in namenoma postavil na »provincijalno« stališče s tem, da je teoretično zahteval in praktično izvajal pravice narodnega, »provincijalnega« (njegovi nasprotniki so pravili bolj drastično »govedarskega«) jezika v svojih izdajah srbskih narodnih tekstov, v jeziku svojih spisov in v leksikonu, s katerim bi naj ta njegov jezik »provincijalnik« dobil najvišjo sankcijo — vse v zavednem in ostrem nasprotju s takratnim srbskim »knjižnim« jezikom, s »slavenosrbščino«, ki je v svoji naslonitvi na staro cerkveno slovanščino in ruščino imela res »univerzalno« protezo, toda ravno vsled te svoje hibridnosti bila neploden, mrtev tvor in nesposobna za naloge živega knjižnega jezika. Gradivo za svoj slovar je mogel vzeti samo iz tekstov, ki jih je poznal, in iz živga jezika. Vse to besedje je — kar je popolnoma umljivo — bilo izraslo iz takratnih kulturnih razmer. Ko pa si je v teku poznejših desetletij srbohrvaščina osvojila razna druga področja, je nastalo nešteto novih besednih tvorb, ki za Vukovih dni še niso bile znane, ker takrat za njih še ni bilo potrebe. Vse te besede v današnji knjižni srbohrvaščini živijo in kdor piše danes nje leksikon, jih mora inventarizirati. Ta novi besedni zaklad je lahko dvojnega izvora: ali so nove umetne tvorbe, ali pa stari, prej neznani »provincijalizmi«; kakor hitro sta ti dve besedni skupini sprejeti v knjižni jezik, me leksikonar njuno besedje inventarizirati. Kak »provincijalizem«, kakor sploh vsako novo besedo pa lahko v jezik uvede samo kak pisatelj; od moči n »govega jezika in celotne moči njegovega dela je potem odvisno, ali se taka nova tvorba v knjižnem jeziku ukorenini ali ne. Če je prešla v splošno rabo knjižnega jezika, je s tem izgubila značaj »provincijalnosti« in postala blago, s katerim mora leksikograf računati. Ali je »pravilna« ali ne, o tem leksikografu ne gre odločati, to je naloga gramatika; če bodo gramatikli kako tako besedo s svojo proskripcijo zatrli, je eo ipso za leksikon nepotrebno blago.

Pri nas postaja to prašanje še bolj zamotano, ker je naše leksikografsko delo premalo diferencirano in se od naših leksikonov zahtevajo najrazličnejše naloge. V glavnem imamo tri različne tipe leksikonov: a) historičnega ki inventarizira ves zaklad kakega jezika v vsem njegovem stoletnem knjižnem razvoju; b) praktičnega, ki inventarizira in »živi« jezik svoje dobe, in c) »didaktični«, ki zbirajo izrazite »provincijalizme«, t. j. besede, ki sicer v narodu živijo, ki pa še niso prišle do splošne rabe v knjižnem jeziku. Vsi naši leksiki skušajo v vočji ali manjši meri ugoditi vsem

trem nalogam in zato nobeni ne zadostijo v zadostni meri. Naši — slovenski — leksikoni pa kažejo še dvojne slabosti: množino besed, ki so jih leksikografi sami ustvarili in ne pobrali v književnosti, ki so torej vseskozi mrtev balast, in pa blago, ki je v kako novo izdajo prešlo samo z mehničnim prepisovanjem.

Ante Kordin:

Dr. Antun Mahnič: Knjiga života.

Katoliški Hrvatje so si osvojili Mahniča za svojega idejnega vodjo in gredo z zglednim navdušenjem in delom za tem, da bi njegove ideje provedli v življenju hrvatskega naroda, zlasti med inteligenco. Mahnič je bil predvsem vzgojitelj voditeljev, ker je bil talentiran filozof, naobražen teolog in iniciativen ideolog. Zadnje je postalo pri njem odločilno zlasti zato, ker je osebno posegel v nejasno orientirano tedanjo družbo in postavil krščanske resnice kot vodilne ideje tudi za javno kulturno in politično delo. Povdaril je moč metafizike za vsakega posameznika, kakor za družbo; brez nje ni pravega napredka, še najmanj pa v notranjem svetu človeka. Čustva so in tvorijo sestaven del naše duševnosti, a so čustva in to materijalna, ako ni močnega toka idej, ki stori hrbtnico in ikleše značaje in osebnosti, da so sposobni stopiti na svetilnik in voditi ljudstvo. Mahnič je bil življenjski ideolog in to ga je napravilo vodjom. Bil je videc, kot ga nismo imeli. Poznal je dijaško mladino, saj je bil sam vzgojitelj v Gorici, a še bolj je spoznal, da doraščajoči inteligenčni rod akademikov potrebuje močne opore v načelih, ki jih jim je začrtal jasno in globoko, kot še nihče pred njim. On je tirjal, da ne ostanejo ideje na papirju, tudi ne samo na dijaških zborovanjih, marveč, da jih vsak doživi in po njih živi.

Pri nas so nastopili tedaj drugi veliki ljudje: Fr. Lampe, dr. Krek, škof Jeglič in razvile so se kulturne, gospodarske in politične organizacije ter se povspele do vrhunca v svoji org. sili, Mahnič pa je odšel med Hrvatce (l. 1896.), kjer je našel misijonska tla. Zato je tudi med Hrvati živel in uplivnejši na njihovo javno delo. Omladinici, predvsem akademiki in in srednješolci, (vendar tudi druga mladina, glej »Zivot«), lahko trdim, živijo danes od dveh centrov: prvi je Mahnič, drugi je katoliški Pariz. Vodilni je Mahnič in to nam izpričuje tudi pričujoča knjiga, ki jo je izdal Jugosl. katol. dijaška liga, centrala vsega organiziranega jugosl. kat. dijaštva doma in v tujini. Kako globoko spoštovanje ima kat. hrv. dijak nam izpričuje urednik dij. glasila »Luč«, ki pravi: »Njegove misli morali čemo znati upravo napamet.« (»Luč«, 1923-24, str. 20.) — Knjigi je napisal uvod znani mladinovodja p. A. Alfrevič D. I. s kratkim življenjepisom Mahniča in Mahničev program za kat. dijaka: Vsestransko znanje in globoko pojmovanje, gojenje notranjega življenja, presv. Evharistija, kršč. demokracija, vdanost sv. Stolici. Razdeljena je knjiga v tri dele: I. Uvod in načela (o značaju, o kat. zavesti, poklic kat. lajka itd.). II. Notranje življenje (modrost vere, novi človek, asceza, duhovne vaje). III. Poslanice dijaštvu (o kršč. svobodi, naše duhov. org., moja oporoka kat. mladini izza mariborskega sestanka).

Knjiga je tudi za našega kat. akademika in srednješolca in za vso žensko mladino odličnega pomena. Mi potrebujemo duha v našem dij. pokretu in tega črpamo ob roki in besedi velikih kat. duhov in virov Resnice, Lepote in Dobrote. To uči ta knjiga. Hrv. kat. akad. in srednješolci imajo svoje glasilo »Luč«, ki je redigrana po sijajnem vzorcu franc. »Revue des Jeunes«, in je polna navodil za uresničitev parol: Vse obnoviti v Kristu. Želeli bi, da bi ti bratje Hrvatje to tudi izvedli v življenju, in si vzgojili rod, ki bo postal »antemurale christianitatis«. Znamenite so mi zdijo besede znanega internacionalca lajka dr. I. Merza, ki piše v Luči 1923-24, št. 14: »Koja su dakle sredstva, da se ponajprije sami izgradimo? To je dnevna jutarnja meditacija, često prisustvovanje sv. misi i primanje sakramenta, dnevno ispitivanje savjesti i dnevno čitanje duhovnoga čtiva. Činimo li to, to će Isus u nama sve više i jače živjeti...« Hrv. kat. akademiki so proglasili na podlagi Mahničeve rečenice: »Život krščanski ili je euharistički, ili ga nema«, da »ova godina ima da bude euharistijska godina u životu naših družtva.« (Luč 1923-24, pg. 2.)

Pri nas smo imeli tudi sijajen katoliški shod in tudi na naših kat. dij. društvih je, da gredo na delo za poglobitev in uvrstitev poedincev in org. v smislu Mahničevih načel za dijaštvo. Treba je nujno lastno dijaško glasilo (nasprotni srednješolci napovedujejo svoj dij. list), da se zapišejo praktične smernice za hie et nunc in pa duhovne knjige à la knjiga života, ki naj postane tudi za slov. dijaka kazipot v življenju.

Knjiga je v priročni izdaji z 270 stranic in se nanaša na naslov: Jugoslav. kat.

dij. liga, Zagreb, Pejačevićev trg 15/I. — Cena je s pošto 13 Din.

pr Dr. Antona Dvofak: Stabat Mater. Na koncertu Glasbene Matice ljubljanske, ki se vrši v Srebrni dvorani, dne 17. t. m. se izvaja slavno delo »Stabat Mater« za soli, zbor in orkester. To delo je napisal češki skladatelj dr. Anton Dvofak v letih 1876 in 1877 ter se je prvokrat izvajalo v Pragi. Svetovno slavo pa si je delo pridobilo leta 1883, ko se je prvič izvajalo v Londonu, s tako velikim aparatom, to je z zborom in orkestrom, kakor do tistih dob še nobeno resno umetniško delo. Delo samo sestoji iz 10 točk, v katerih je Dvofak na podoben lep in globok način uglasbil staro latinsko cerkveno pesem, koje postanek datira iz druge polovice 13. stoletja. Delo izvaja pevski zbor Glasbene Matice, 4 operni solisti in godba dravske divizijske oblasti, pod vodstvom kapelnika dr. Jos. Čerina. Vstopnice in tiskane besedilo s kratkim uvodom se dobe v Matični knjižarni.

pr II. simfoniji koncert godbe dravske divizijske oblasti dne 21. t. m. ob 8. zvečer v Unionski dvorani. Godba izvaja pod vodstvom svojega kapelnika dve koncertni everturi Mozartovo simfonijo v g-molu, glavno točko koncerta Sains Saenov koncert za čelo v a-molu pa igra odlični gost svetovnoznan umetnik na čelu Gjuro Tkalič iz Zagreba. Skrbno sestavljeni spored obeta velik umetniški užitek ter so vstopnice za ta koncert v predprodaji v Matični knjižarni.

Opazujemo na koncertu baritonista Rigo in prof. Ravnika, ki se vrši v pondeljek zvečer v Filharmonični dvorani. Spored vsega razne pesmi s spremljevanjem klavirja. Vstopnice v Matični knjižarni.

pr Jadranski almanah za leto 1924. Uredil Janko Kralj. Tiskala Zadruga tiskarna v Gorici. Na svetlo dala naša založba v Trstu. Izšel je drugi letnik kulturnega zbornika. V prvem delu knjige so kratki, izčrpan pregledi slovenskih kulturnih organizacij v Trstu. V drugem delu knjige obravnava gospodar. strokovnjaki pranja primorskega narodnega gospodarstva. Slodeči razdelek je posvečen hrvatski Istri. Četrtili del zbornika prinaša določke k zgodovini primorskih krajev in umetniškega žitja v preteklosti. Almanah ima dve umetniški prilogi: gorškega akad. slikarja Vena Pilona, in šest posnetkov tolminkih umetniških spomenikov. Naslovno stran je risal Lojze Spacapan. Jadranski almanah prita o grodnosti naše kulture; on je spomenik kulturne moči primorskih Slovencev. Jadranski almanah 1924 se nanaša na vse knjižarne. Cena Din 35.

Prosvetna zveza v Ljubljani.

Vestnik št. 1 je razpisan. Odbori naj takoj ukrepanje potrebno, da izreče vsa društva navedla glede Mohorjeve družbe, ki je tačas svobodnišolsko časopisje napada, dalje glede ustanovitve prosvetnih okrajev plačevanja članarine i. dr. delgov zvez. nabave znakov, izkaznic i. dr. društvenih potrebštin. I. št. ima platnice, v katere vlagate vse novodobne številke letnika 1924. Posebej opozarjamo na predplačilo Poslovalnika Prosvetne zveze!

Diapozitivov za skripturna predavanja ima zdaj zveza 2000 (1500 novih) in nov najmodernejši skriptorij. Podrobni seznam vrst objavi 2. štev. Vestnika.

Nova društvena pravila so v tisku. Koncem meseca jib dobijo, kjer jib žele sprejeti (po 3 izv.). Novostanavljeni, oziroma posvečeni društva: Gor. Logatec, Hotederica, Dole pri Litiji, Izlake, Belgrad (društvo samostanih devojaka).

Pišite v zadevah petja in glasbe Pevski zvez, v zadevah odra Ljudskega odra, v zadevah telodvabe in orlovske organizacije Orlovski Podvezci, v vseh drugih društvenih zadevah pa Prosvetni zvez (Ljubljana, Miklošičeva cesta 7). — Nove knjige, zemljevide, poslovne potrebščine itd. naročite v zvezni pisarni.

Tajništvo Prosvetne zveze.

Ljubljanske novice.

Ij Govornile ure obč. svetovalcev SLS so vsaki ponedeljek od 5. do 6. ure zveč. II. nadstropje.

Ij Umrl je včeraj ob 3 popoldne v Spodnji Siskij poštni uradnik g. Dragotin Strašek, star 24 let, ki je služboval dalje časa na šišenski pošti. Pogreb bo v ponedeljek popoldne iz hiše g. Seidla, Celovška cesta 2. Pokojnik je bil vsled svoje uslužnosti in ljudomilnega občevanja z občinstvom splošno priljubljen v šišenskem okraju, kakor tudi med svojimi tovariši. Blag mu bodi spomin!

Ij Namesto vena na krsto g. Hedvike Ranzinger daruje g. Fr. Cvek Din 100 za vestfalske Slovence in 100 Din za slepce. — Dobrodelnost.

Ij Iz invalidskega doma nam poroča invalidi: Nekateri invalidi iz našega zavoda so pred božičnimi prazniki odšli na 8 dnevni dopust. Ker pa takrat ni bilo kreditar, da bi se nam izplačal približek, ki nam ga je podaril g. nadzornik, se je reklo: »Ko se vrnete, dobite!« Po končanem dopustu so šli invalidi v pisarno, pa so izvedeli: Pridite jutri! Naslednji dan gredo v pisarno. Blagajničar jim reče, da ne more izplačati, ker nima drobiža. Naj pridejo kasneje. Ko so prišli ob pol 14. v pisarno, še ni bilo drobiža, pač pa se je reklo: Pridite ob 14! Ko se prišli ob 14. so bila vrata zaklenjena, ker ob 14. naprej niso več pisarniške ure. Šele tretji dan se je dobil drobiž. Pri nas je vedno kaj: ali ni kredita, ali ni drobiža, ali pa listine prinesemo prepozno v pisarno.

Ij Pokvarjena mladina. Prijatelj mladine poroča: Kje manjka vzgoje? — Ko srečujem

dan na dan moško mladino na potu v šolo in je nje, se ne morem dovolj načuditi, kako ti junaško preklinja, kakor kak pijan voznik izpod Krilna. Kje manjka srčne vzgoje: doma ali v šoli? Nič ne rečem: tudi po naših domovih se čuje danes mnogo kletvine celo pri materalah. Vendar si morem komaj misliti, da imajo otroci tako slabe zglede doma. Danes sem čul n. pr. mladega, jedva do 12 letnega smrkušina v družbi dveh ne starejših, ki se je pridušal kot kak cestni smetar. Toliko kletvine in sporkovanj se ni nikdar slišalo po naših ulicah kot danes. Mladeničem dajo slabe zglede starejši, ne izvemši nekatere akademike. Kaj pa šola? Ali stori v s. e. kar je treba za srčno vzgojo, za kulturno areo? Ne vem, toda bojim se, da je našim UJU-vzgojiteljem več za šokolsko nego za duševno vzgojo njim izročene mladine. Ne čujemo kaj dosti, da bi naši dični pedagogi v šoli odvrčali otroke od te pregrede in grešne razvade — od kletvine.

Ij Krojači in šivilje dobijo stalno novo delo pri Komandi dravske divizijske oblasti (Intendanturi). Državni mojster krojač Andrej Turk, Vojaška ulica, Ljubljana.

Ij Žrtve poklica. Včeraj se je vršila pred senatom določne sednice zanimiva obravnava proti jetniškemu pazniku Albinu Rakošu, in sicer radi zanemarjanja službene dolžnosti. Koncem lanskega leta sta namreč pobegnili iz jetniškega kaznjence Anžur in Trpinc. Oba sta bila precej težka in bi morala drugi dan po begu oditi v Maribor. Anžur je bil obsojen na dve in pol leti. Obtoženi paznik se je zagovarjal, da v bistvu ni on osebno zakrivil nebežnega zanemarjanja in je to ugovoril tudi s tem, kakšne so sedaj varstvene odredbe v jetnišnici. Begunca sta porabila priliko, ko je šel paznik zjutraj malo pred 5. uro v šrambo po jedila. Medtem sta odprla kaznjenceva slaba lesena vrata in prišla na koridor. Ključavnice so namreč že tako obrabljene, da je nekoč odprl nek kaznjence eno ključavnico s navadnim nožem, vrata za premoj pa so samo priprta že od prevarata. Lahko sta dospela torej begunca na dvorišče. Tam pa stoji ob zidu lesena baraka, v kateri ja delavnica. Po tej strehi sta prišla z lahkoto na obmejni zid in ko sta bila na njem, sta bila dobra. Tudi alarmni zvonec iz kuhinje je pokvarjen. Vrh tega pa so še številni pazniki, katerih je bilo preje toliko, da je stal lahko vsaj v gotovih časih v vsakem stranski po eden, »skriti«. Končno je obtoženi paznik tudi priznal, da so pazniki vsled pomanjkanja osebja večkrat prisiljeni, da delajo proti starim predpisom, ki so predvidevali polno število paznikov. Senat je upošteval ta zagovor, katerega so potrdile tudi priče, in je obtožencea oprostil.

Ij § 164 s. k. z. Pred par dnevi smo poročali, da sta bila obtožena Ivan in Karlo Kočar, pos. sina iz Studence, da sta ukradla kot tatinski lovec na vojaškem vežbališču divjega zajca. Oba sta bila oproščena. Včeraj pa se je zagovarjal pred dež. sodiščem njihov oče Janez Kočar, ki je bil obtožen, da je žalil orožnika Šuligoja in Dečmana ob priliki, ko sta vršila v tej zadevi hišno preiskavo. Rekel jima je, da na njihove posledice ne da nič in da ne bosta dolgo tu okoli hodila. Zagovornik je podarjal v zagovoru predvsem dejstvo, da se ta in podobni paragrafi, ki jih preje nismo poznali, pri nas izvajajo našim razmeram neprimerno in da ščitijo večkrat preveliko subjektivno občutljivost posameznih oseb. Z ozirom na dejstvo so Kovača morali obsoditi, z ozirom na zagovor pa je dobil samo 50 Din denarne globe.

Iz slovanskega sveta.

— Lužičko-srbski umetniki so se združili in priredili že 8. razstavo. Po razstavi v Korošcih (največja katoliška srbska vas) in v Kulovi (Wittichenau) je prišla na vrsto razstava v Srbskem domu v Budišinu. Svoja delu je razstavilo vsega skup 6 umetnikov, in sicer: Jurij Hajna, Merčin Novak, sestri Novakovi, Vladimir Šua in Hana Kravce iz Draždan (hčerka znanega godbenika in skladatelja Sehneiderja-Kravce). Razstavljene niso le slike iz Lužice in Rusije, temveč tudi vzorci iz slikarske stroke sploh. Razstavo obiskujejo tudi Nemci in kritiki se o njej pohvalno izražajo.

— Lužičko-srbski dnevnik. Letos so pričele »Srbske Novine« svoj 83. letnik. Po kapitalaciji Nemčije so postale »S. N.« iz tednika dnevnik in pod vzornim in spretnim vodstvom Marka Smolerja štejejo največ naročnikov izmed vseh časopisov v Lužici. Danes je več ko 7000 Lužičkih Srbov, ki so na »S. N.« naročeni. Število naročnikov pa še vedno naraste, ker se probuja narodna zavest.

— Promet na električni cestni železnici v Pragi. Tačas se vozi v Pragi po električni cestni železnici vsak dan približno 400.000 oseb. Zaradi prevelikega napora oboli dnevno po 84—135 železniških uslužbencev. Uprava hoče pomnožiti število voz in osebja.

— Izobrazba analfabetov v češkoslovski armadi. Dočim so bili analfabeti v češkoslovski porazdeljeni doslej po raznih stotnijah, so jih z začetkom tekočega leta zbrali v posebne oddelke, kjer bodo vzivali posebno skrbno izobrazbo in izučbo.

— Delovna sodišča na Češkoslovskem. Češkoslovsko justično ministrstvo pripravlja zakonski načrt, s katerim so dosedanja obrtna sodišča razširijo v delovna sodišča, ki naj razsojajo v vseh sporih med

delavci in delodajalci. Delovna sodišča bodo sestavljena iz predsednika in podpredsednika, ki morata biti oba sodnika, ter iz večjega števila prisednikov, pripadajočih v enakem številu delodajalcem in delojemalcem. Delovna sodišča se ustanovi v vseh krajih, kjer so potrebna.

— Umrl je na svojem posestvu na Poljskem znani narodnodemokratiški poslanec prelat Lutoslawski.

Zanimivosti.

ZAGONETNI POJAVI V RUSIJU

Kakor poroča o ruskih razmerah na vadno dobro obveščeno »Nakanune«, edini v sovjetski Rusiji dovoljen emigrantski list, je dejal znani nadškof ruske »žive cerkve« Vvedenski dopisniku lista, da s bliža sprava med Tihonovci in živo cerkvi in da nastopi za vernike zopet doba mirnega cerkvenega življenja. Zanimivo je, da so vplivali na to zblizanje dosedaj s hudo sovražnih cerkvenih struj v Rusiji dogodki, ki si jih ne morejo razlagati in jih v Rusiji smatrajo za čudeže. Dasi sovjetski tisk vsled uradne prepovedi ne omenja teh pojavov, je inozemsko časopisje o njih že mnogo poročalo. Od oblasti odposlani strokovnjaki, ki so te dogodke preiskovali, si jih razlagajo z nekimi, dosedaj še nepojasnjenimi »modrimi žarkami«. Množica pa veruje v čudeže, in to prepričanje se vedno bolj širi tudi med mistično razpoloženo rusko inteligenco. Gre predvsem za takomenovane »prenovitve«. V Kijevu na Senenem trgu stoji stolna cerkev »Božje matere veselja otočnih«. Nekoč poleti zgodaj zjutraj je prebivalstvo opazilo, da sije ena izmed davno potemnelih kupol na cerkvi kakor novo pozlačena. Boljševiki si razlagajo to izpremembo vsled dežja oziroma s trditvijo, da kupole prvotno niso bile istočasno pozlačene, da pa prebivalstvo prej tega ni opazilo. V isti stolnici, v znani kijevski »Pečerski Lavri« (t. j. samostan s podzemskimi bivališči menihov X.—XI. stoletja), pa tudi v vaških cerkvah so se prenovile številne ikone (svete podobe). Stare in temne slike, na katerih se niso razločili več niti obrazi svetnikov, so postali toliko svetli, da se berejo lahko poprej nevidni napisi. Posebno zanimivi dogodki te vrste so zabeleženi v odeski katedrali, kjer so bili navzoči zastopniki sovjetskih oblasti in univerze, ko se je vršilo »prenovljenje« vpricho množice. Proces se je vršil zelo počasi. Najprej se je začel svetliti obraz, nato v teku dveh do treh ur ramena, roke in končno vsa podoba. Komisija, ki je odpirala okvire prenavljajočih se podob, je pri vseh našla pod steklom prah in pajčevino. Torej ni mogoče misliti na snazjenje ikone s skipidarom ali vodnim kisikom. Trdijo, da se je v nekaterih slučajih izpremenil celo izraz slike. Tako trdijo, da je postal obraz Matere božje z Detetom v velikem oltarju odeske katedrale bolj skrben in otožen, da se vidijo pod očmi vlažni sledovi, kakor da je ravno jokala. Da si ustvarja to ljudska fantazija vsled psihičnega razpoloženja ljudi, je pač za vsakogar jasno, kdor malo pozna ljudsko dušo.

Poleg Kijeva stoji pri železniški postaji Kalinovka veliko razpelo. Pripovedujejo, da je šla nekoč po cesti skupina rdečih vojakov. Eden izmed njih se je pokrižal. Drugi pa ga je ustavil rekoč: »Komu se križáš? Drevesu?« in je ustrlel v razpelo s puško. Malo pozneje je zapazil neki pastirček, da teče iz obstreljenega dela razpela po križu kri. Ljudstvo jo je brisalo z robci. Dolgo je kapljala in se je končno strdila. Komunisti pravijo, da je to zjavela dežnica, ki priteka izpod železne deske z napisom I. N. R. I. vrh križa, ljudje pa ugovarjajo, da se dežnica ne bi mogla strditi in kot strjena masa osušiti. Smrekova smola pa, pravijo, ni rdeča, ne glede na to, da je les že star in izsušen. Ponoči in podnevi stoji okrog križa množica romarjev z gorečimi svečami v rokah. Še fantastičnejši dogodek pripovedujejo o katedrali v Voronežu, kjer so komunisti dejansko s cepini razbili srebrno krsto sv. Tihona, škofa, ki je živel še v začetku vladanja Petra velikega. To so komunisti izvršili javno, da dokažejo ljudem »popovske goljufije«, ker vseh teh mnogoštevilnih pojavov ne smatrajo za lake naravne pojave, še manj pa kot kake čudeže, marveč kot spretno uprizorjene mahinacije pravoslavne duhovščine. Ker so pa ponoči prihajale pred katedralo številne ženske in jokale, tudi histeričnih napadov pri tem ni manjkalo, so katedralo zaprli, v njej pa postavili stražo štirih mož, vojakov rdeče armade, ki so zblazneli. Le eden je mogel pripovedovati, da so se ponoči odprla carska vrata, skozi katera je prišel starček, obdan z ognjenim sijajem. Bela ognjena luč je napolnila vso katedralo in zaslepila stražo, ki se je vrгла na tla. Stražo so odvedli v umobolnico, voroneški škof pa je bil žrtev. Oblast ga je dala ustreliti, dasi ni bil s tem dogodkom v nobeni zvezi, ker pravijo, da se je isti dogodek ponovil pozneje, nakar so katedralo zopet izročili vernikom.

»Prenovitveni« dogodkov je baje mnogo po vsej Rusiji, največ pa v Ukrajini. Koliko da je na teh pojavih resničnosti, naravnega, koliko pa fantazije oziroma pridodanega, v oddaljenosti pač ni mogoče konstatirati, kakor tudi ni mogoče izreči sodbe, kako da so nastale te »prenovitve«, ako ne eksistirajo samo v fantaziji. Dejstvo pa je, da trditve o teh »prenovitvah« razburjajo široke plasti ljudstva in silno vplivajo na obnovo verskega čuvstvanja v Rusiji, ki je po oktobrski revoluciji skorodane izginilo in se pojavlja sedaj zopet kot naravna reakcija.

Po svetu.

— Delavsko gibanje med domačini v Južni Afriki. Iz Južne Afrike poročajo, da se je tamkajšnje domače delavstvo začelo združevati v lastnih strokovnih organizacijah. Doslej so si ustanovili svojo strokovno zvezo industrijski in trgovinski delavci; sedež je v Kapstadu. Zveza zahteva izboljšanje plač, podporo v slučaju bolezni in smrti in povzdigo šol za domače prebivalstvo.

— Berlinski biolog Muckermann v Gradcu. Dne 20., 21. in 22. t. m. predava v Gradcu znani berlinski biolog prof. dr. Muckermann o podedovanju in človeški usodi, o nastajanju življenja in zrelosti. Muckermann je s svojimi predavanji žel doslej po vseh velikih nemških mestih ogromen uspeh. Milijoni ga hite poslušati.

— Otvoritev brezžičnega prometa v Avstriji. 11. t. m. je Marconijeva družba v Avstriji na slovesen način otvorila brezžični brzojavni promet. Zvezni predsednik Hainisch, zvezni kancler dr. Seipel in dunajski župan Seitz so odposlali prve pozdravne brzojavke.

— Poostreitev tujskih predpisov v Švici. Da se zavaruje dežela pred mnogostevilnimi nesolidnimi elementi, ki prihajajo v Švico zaradi raznih kupčijskih in drugih temnih poslovanj, so švicarske oblasti v zadnjem času zelo poostreile pogoje, pod katerimi sme iznozemec prestopiti na švicarska tla. Vsak, kdor potuje v trgovskih poslih v Švico, se mora izkazati s svedočenjem o svoji neoporečnosti. Take svedočenke se morejo podati potom Trgovskih zbornic ali pa tudi v obliki priporočilnih pisem splošno znanih uglednih tvrdk. Kdor hoče v Švico v svrhu zdravljenja, mora predložiti potrdilo, iz katerega je razvidno, da se ne namerava v Švici trajno naseliti in da se ne namerava pečati s kupčijskimi posli. Dovoljenje za obisk zdravilišč se dobi brez ovire, vendar se mesta Curih, Basel in Bern ne smatrajo za zdravilišča.

— Prod veliko novo iznajdbo. Angleški inženjerski profesor Fournier Dalbe napoveduje velik preobrat na polju daljnogledstva. Po njegovem bo v kratkem mogoče videti stvari v taki daljavi, kakor nam brezžični telefon posreduje glasove. Tozadevne priprave bodo ena izmed znamenitosti na bodoči britanski svetovni razstavi. Prof. Fournier Dalbe je doslej iznašel že optofon, ki omogoča slepim, da bero po sluhu, ter tonoskop, ki omogoča gluhi, da govor čutijo. Dalje je izpopolnil aparat za prenašanje fotografij z aeroplanom potom brezžičnega brzojava.

— Vremenske muhe. Na Angleškem je nastopilo pravo poletno vreme. Toplo-

mer kaže 20—30 stopinj Farenheita. Isto velja o Islandiji. Tačas imajo na angleških otokih znatno toplejše vreme nego v severni Afriki. — Tudi pri nas smo čez noč dobili južno vreme.

— Münzruschlag — mesto. Avstrijska zvezna vlada je povzdignila trg Münzruschlag v mesto.

— Prijazen vladar je bil bivši nemški cesar Viljem II. Njegov dolgoletni dvorni maršal grof Zeeltwitz je izdal nedavno svoje »Spomine«, kjer pripoveduje, kako je Viljem II. imel navado nagovarjati v dvorski družbi vojne ministre z lepim naslovom »stari ošlec, nekoga starega svojega komornika in člana gosposke zbornice pa s pridevkom »stara prasec«. Takih »cesarskih manir« omenja Viljemov bivši komornik v svoji knjigi še več.

Naznanila.

»Ljubljana« bo imela pevsko vajo v ponedeljek, dne 14. t. m. ob 7. za ženske glasove, ob 8. za moške. — Odpade pa vaja v četrtek, dne 17. t. m. zaradi koncerta G. M.

Šišensko prosvetno društvo priredi danes, dne 18. januarja ob 5. popoldne skiptično predavanje »O križarskih vojnah« v samostenski dvorani. Predava P. Rupert.

Franciskanska prosveta priredi v torek, dne 15. januarja skiptično predavanje »O križarskih vojnah«. — V sredo 16. januarja redna odborova seja.

»Franciskanska prosveta« v Ljubljani vlijudno vabi svoje člane in prijatelje na družabni večer, kateri se vrši danes, 13. januarja v Rokodelskem domu v Ljubljani. Na sporedu so pevake točke, šaljiva pošta in prosta zabava. Pričetek ob 7. zvečer.

V Stolni prosveti bo jutri zvečer ob 8. v družbeni dvorani v Križankah predaval gimn. prof. g. dr. V. Šarabon. Njegovo predavanje bo obsegalo 50 do 60 poučno-zabavnih anekdot. Člani in somišljeniki vlijudno vabljani.

Prosvetno društvo na Homen priredi prihodnjo nedeljo, dne 20. januarja popoldne ob 3. v »Društvenem domu« par razveseljivih iger. Prijatelje prijetne zabave vabi odbor.

Skiptično predavanje v Rokodelskem domu. Jutri ob 8. zvečer bo zanimivo predavanje o romantičnih dogodkih Don Kihota de la Mancha s skiptičnimi slikami. Predaval bo mojstr. Viktor Steska. Vstop prost.

Šentpetersko prosvetno društvo priredi v ponedeljek, dne 14. t. m. ob 20. v svojih prostorih Zupniškega ulica 1 predavanje dr. Srečka Zamjena: »O Ameriki«. Člani in prijatelji društva vabljani.

Občni zbor »Zveze blaginjskih zdravnikov« slovenske bo v nedeljo, dne 20. januarja 1924 ob triletni na 11. dopoldne v srebrni dvorani hotela Union. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Poročilo revizorjev. 3. Volitev novega odbora. 4. Razgovor o socialnem zavarovanju in OUZD. 5. Skupščina. — Polnoštevilna udeležba nujna. — Odbor.

Tarifa za priobčevanje notic.

Enako drugim dnevnikom tudi naš list objavlja reklamna društvena in druga naznanila le proti primerni odškodnini. Objave zaračunavamo takole:

1. Društvene prireditve, občne zборе, seje, sestanke itd. brez dohodkov za društvo, do 30 besed — 3 Din, vsaka nadaljna beseda 50 par več.

2. Prireditve z dohodkom in koncerti vsaka beseda po 50 par.

3. Vesti malih gospodarskih organizacij vsaka beseda po 1 Din.

4. Poslana, izjave in trgovska naznanila, vsaka beseda po 2 Din.

5. Objave bank, veletrgovine in veleindustrije, vsaka beseda po 5 Din.

Izjem ne moremo delati nobenih.

Objav brez istočasno nakazanega odpadlega zneska (v znakah) ne bomo priobčevali. Izvzete so le večje objave, za katere pošlje uprava račun po objavi.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Nedelja, 13. januarja ob 3. uri popoldne: MOGOČNI PRISTAN. — Izven. — Ob 8. uri zvečer: HAMLET. — Izven.

Ponedeljek, 14. januarja: GOLOBČEK. Red F.

OPERA.

Začetek ob pol 8 uri zvečer.

Nedelja, 13. januarja: SEVILSKI BRIVEC; ljudska predstava.

Ponedeljek, 14. januarja: zaprto.

Operna predstava pri nižjih cenah. Danes v nedeljo, dne 13. t. m. vprižori se opera »Sevilski brivec« z nižjimi, ljudskimi cenami. V tej operi nastopi v vlogi Rosine kot gost ga Tinka Wesel-Polla, koloraturna pevka zagrebškega gledališča. Ostale vloge so v rokah znane zasedbe.

Drama vprižori danes popoldne izvirno Milinskijevo narodno igrano »Mogočni pristan«, zvečer pa prvokrat v sezoni znamenito Shakspeirjevo delo »Hamlet«, v kateri nastopi tu med drugimi tudi ga Marija Vera kot kraljica in ga Nablocka kakor Otelija. Obe dramski predstavi se vršita kot izven predstave.

Slovensko marionetno gledališče.

Nedelja, 13. januarja ob 15. uri popoldne: SNEGULČICA (dr. Iv. Lah). — GASPERČEK-SLIKAR (Pocci).

Cerkveni vestnik.

V Križankah je danes zvečer ob 8. redni cerkveni shod Moške in mladeniške Marijine družbe. Prosimo, polnoštevilno!

Učiteljski vestnik.

Božično zborovanje Slovkove zveze je bilo kljub slabemu vremenu in finančnemu stanju učiteljsva dokaj zadovoljivo. Pač lep dokaz, kako čuti učiteljsvo tihovo, ki ga veže na društvo, četudi nima pričakovati nikakih materijelnih koristi. Vlekel pa je tudi program zborovanja, ker učiteljsvo so že znano izborna predavanja dr. Šarabona. Tokrat je na podlagi gospodarskega atlanta z znano njegovo šegavostjo in prijetnim humorjem vpelel poslušalce v pravilno umevanje zemljevida, označujoč nazorno paralelo v legah raznih pokrajin, pri tem popravljaj tudi atlant, ki, da si ena najnovejših izdaj, zaradi hitrega razvoja gospodarskih razmer in eksploatacije ne odgovarja že več današnjim razmeram. Razvoj prometa je opisal od nosaške karavane pa do zračnega letala. Pri vsem tem nas je seznanjal z razvojem splošne kulture in s

kulturo posameznih narodov. S predavanjem se bode lahko vsak udeleženec okoristil, pa naj je bil z enorazrednice ali z meščanske šole. Oni, ki pa deluje v izobraževalnih društvih, je dobil lepo snov za predavanje v društvih. Univerzitetni profesor dr. Ehrlich je s svojim navdušenim govorom vzbudil v učiteljsstvu zanimanje za katoliške misijonske ideje. Tovarš Lužar je opozarjal na nove disciplinarne predpise, ki jih mora poznati vsak učitelj, če hoče neovirano in srčno krmariti med mnogovrstnimi učiteljskimi nevarnostmi. — Predsednik Štrukelj je opozarjal na razne uradne odredbe, ki zadevajo uradno poslovanje in ki kažejo, da svetli Birokracij še ne bode umrl. Ker se radi pozne ure ni mogla vršiti večja debata, je predsednik, želeč vsem srečnejše novo leto, zaključil lepo zborovanje. — Dost. Glede kolkovanja šolskih naznanil bomo v kratkem objavili navodila.

Dijaški vestnik.

d Erhartistični odsek akad. kongregacije ima danes ob pol 7. zvečer v marijanski kapeli urno molitve.

d Akad. Marijina kongregacija. Konzult ima v ponedeljek, dne 14. t. m. ob četrti na 1 v sobi g. preseena redno sejo. Prosim vse tovarše konzultorje, da se seje točno in zanesljivo udeležijo. Prefekt.

Poslano.*

»DRUŠTVO BABIC ZA SLOVENIJO« prosi tem potom p. n. občinstvo, da si preskrbi pravočasno imena dotičnih babic, ki bodo za sramotno diktirano plačilo od bolniške blagajne prevzemale porode. Odbor »Društva babic«.

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

pr Napoved za dohodnino je vložiti meseca januarja. Za sestavo je nujno potrebna knjiga: Z u n : Dohodnina. Lahko umiljiva s praktičnimi vzorci opremljena knjiga bo izborna služila. Olajšala bo delo in prihranila marsikaj na davčnih izdatkih. Malokomu so namreč znane določbe glede dovoljenih odbitkov katere mora v napovedi uveljaviti, da se dovolijo olajšave in znižja davčni postavki. Knjiga velja Din 10.— in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometrična višina 736 mm.

Čas opazovanja	Baromet. višina v mm	Relativ. vlažnost v %	Relativ. vlažnost v %	Neog. vetrov	Temperatura v mm
11. 1. 21 h	739	2-4	0-4	obl. z.	
12. 1. 7 h	740-0	2-1	0-5	obl.	13
12. 1. 14 h	744-4	4-7	0-5	obl.	

ALI STE ZE KUPILI

»Jadranski almanah« ZA LETO 1924 ?

Založila »Naša založba« v Trstu. — Cena 35 Din.

Sprejemem DEKLICO,

ki še ni služila in ki se nekoliko razume na gospodarstvo. — Obrniti se treba na naslov: Ivo GORUP, Zagreb, Jurjevska ulica 37. 236

2 kroj vajenca

sprejemem. — Več povedo v trgovini Anton Presker, Sv. Petra cesta 14 - Ljubljana.

ŠIVILJA za obleke in perilo na dom ali po hišah, se priporoča. — Naslov pove uprava lista pod šte. 241.

UČENKO

poštenih kmetijskih staršev, sprejme trgovina z mešaním blagom na dežel. Hrana in stanovanje brezplačno v hiši. — Naslov pove Iv. KROSELJ, Martinova cesta 15, Ljublj.

POROČITI se želi takoj

državni uslužbenec, 40-letni vdovec z 2 otrokoma, s pril. hišo v Ljubljani, z dobroarčno šiviljo ali drugo obrtnico ozir. trgovko, z nekaj premoženja. — Ponudbe na upravo lista pod »ZARJA«.

Iščem

zanesljivo in pošteno, dobro izurjeno SLUŽKINJO, ki zna kuhati ter opravljati tudi vsa druga hišna dela. Javiti se je pri gospodu L. ERZIN, Zrinjskega cesta 8/L 256

Lepo malo POSESTVO

na Dolenjskem, 7 johov, obstoječe iz njiv, travnika, sadonosnika, vinograda in gozda, z gospodar. poslopjem, s prešo, hlevom in HIŠO sredi posestva za rejo treh glav živine, v lepi solčni legi, 20 min. od postaje, tik glav. ceste, radi družinskih razmer takoj NAPRODAJ za nizko ceno 60.000 Din. Ogleda se ali stavi ponudbe na: Borja Iv., Radeče p. Zid. m.

SEMENSKA TRGOVINA

Al. Korsika v LJUBLJANI, Bleiweisova cesta, Vrtača 3, naznanja, da je cenik za leto 1924 izšel; dobi se brezplačno

Bukovi in hrastovi plohi

lepo, suho blago, 3—10 cm debeli, do 3½ m dolgi, se kupijo. — Ponudbe s cenami na upravo lista pod št. 214.

Naprodaj po nizki ceni:

malo rabljen KROJAŠKI šiv. STROJ in malo rabljen SEDLARSKI šiv. STROJ, oba zn. »O Singera«, za močna dela. Meh. delav. Stanislav Gale, Vič-Glince 132 p. Lj.

KISELJAK

Zagreb Beograd
Ilica št. 69. Balkanska 26
Tel. 18 Tel. 30-65
Brzjaviti: »STROJ«
Skladišče TRANSMISIJ, JEREMIC, LEZIBO in vseh tovrstnih potrebščin.

POLENOVKA

po italijanskem načinu vsak ponedeljek in petek v gostinili »LEON« v Ljubljani, Kolodvorska ulica šte. 29. — Pristna dolenska in štajerska VINA. — L. in F. POGAČNIK.

Podgane uniči novi RATOL

oblastveno preiskujen. Dobite ga v ičkarnih in drogerijah ali naravnost pri oddelku RATLO veterinarje nem. d. d. Zagreb, Baniška cesta 21. Telefon 14—45.

PRIMARIJ

Dr. Minar

ordinira od 1. jan. 1924 na Kongresnem trgu 10 (Dvorni trg 1). TELEFON šte. 250.

Pozor! LOVCI! Pozor!

LISICE, DIHURJE, KUNE itd.

kupuje vsako množino in plačuje višje kakor po dnevnih cenah, samo dr. Haymann v hotelu pri »SLONU«, soba št. 40 — za inozemstvo — Belgijo. — Zastopnika za SHS: Franjo GAJSEK, Ferdo MRAŠNIKAR. 251

Tovarne testenin

- Kompletne naprave -
- aparati za gnetenje -

VSAKOVRSNI STROJI, TAKOJŠNJA DOBAVA!

Na zahtevo vpošljem proračune brezplačno. — Pojasnila nemško in italijansko pri:

LUIGI PAYER,

PORDENONE (Udine) Italija

Hotelsko restavracijo

s kavarno, dobrodošlo, v letovišču na Gorenjskem, oddaljeno na račun, cveni. prodam vse skupaj s hotelom vred. — Dopise pod: »Restavracija šte. 234« na upravo lista.

Kapin ali v najem vzamem

mali gostilniški BILJARD s sedmimi luknjami in sedmimi krogliami, ki ima lukne na koncu, eno v sredi in 2 pri kraju. — L. REBOLJ, gostilničar v Kranju. 202

PROMOG (trgovski) drva

trda in mehka, Zagreb in cepilene, stalno v zalogi. Promog in drva dovažamo tudi v VREČAH. Maročila sprejema

H. PETRIČ, LJUBLJANA

Gospodarske ceste šte. 16. Telefon 343.

PARLON

za žensko ročno delo najmoderneje ter vse potrebščine za preiskavanje kakor tudi barva in čistila, po najnižjih cenah.

M. Teichner

Zagreb, Petrova ulica 2

Pohišstvo

najmoderneje, iz vsakovrstnega lesa, kakor tudi mehke oprave, imam vedno v zalogi ter nudim po konkurenčnih cenah. — MATIJA ANDLOVIC, mizarstvo, založba pohištva, Vidovdanska cesta št. 6, Ljubljana. 232

Ing. Rudolf Treo

stevbenik

vhod samo, Gospodarska c. 12.

Mebl. sobo išče gospodič

na 1. lebr. — Cenj. ponudba pod »Mirna« na upravo lista

Prodaj večje strojno-

mizarsko PODJETJE s stanovanjem in z večjimi naročili v takojšnji nastop. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod šte. 211.

Gradbeno podjetje

Arhitekt

V. Krainer & Co.

3. s ulice, Goranjuh

Stavbna vodstva:

Ljubljana,

Domžale,

Zagreb.

izvaja privatno in industrijske stavbe, proračune, načrte, čenitve, posebni oddelki za arhitekturo.

KOČIJA

polkrita, LANDAUER (fini Herrschaftswagen), DIRA na peresih, 4 SANKE in več konjskih pranih oprem cenovno prodaja lastnik, MESTNI TRG 3, Ljubljana.

Gradbeno podjetje

Ing.

Dukić in drug

Ljubljana

Bohoričeva ul. 24.

T. RUNC, damska konfekcija

Naznanilo preselitve.

Slavnemu občinstvu vlijudno naznanjam, da sem preselil svoj modni salon iz Beethovneve ulice 9

na Mestni trg 14 (Pod Trančo 2)

kateri sem povečal in združil z

damsko konfekcijo vseh vrst.

V zalogi imam blago za kostume, različne

svile za podlogo in toalete.

Cene za blago in delo izredno nizke.

Poravnajte naročnino!

Bratje Wurm

Praga VII.

Ekonomizacije parnih kotlov in izolacije

cevi po patentu »Wurm«.

Velika prihrana premoga,

neznačni nabavni stroški.

Proračuni in obiski inženjerja brezplačni.

Zastopstvo za SHS:

Ing. Rind, Freund i Dresner

d. d. za industr. uredjaje, Zagreb,

Zrinjski trg 1/IV.

P. n.
šivilje gospodinje
opozarjamo, da so zopet dopeli najboljši šivalni stroji

Gritzner

v vseh opremah.

Pouk v vezenju ter krpanju perila in nogavic (štofanje) brezplačno edino le pri:

Josip Petelinc
Ljubljana, Sv. Petra n.

Mehanična delavnica pod vodstvom priznanega strokovnjaka in mehanika Stanko Galeta na razpolago za šivalne stroje vseh sistemov in koles. 7984

SALAMA

prvo vrstna
novo blago
povsem zrelo
se dobi povsod

PRVA HRVATSKA
TVORNIKA SALAME,
PREKALJENEGA MESA
in MASTI

M. Gavrilovića
sinovi d. d.
Petrijna

Glavna zastopstva za Slovenijo:
R. BUNC & DRUG
Ljubljana Celje Maribor

Enkrat
za vselej se vam priporoča SAHO
velikotirna R. STEKNECKI v Celju,
kto hoče res DOBRO in POCENI
KUPITI

čevlje

ročno, domačo delo, kakor tudi fine
tvarne, oblike za ženske, moške
in otroke, parila, čevlji, platene jope,
capice in žile, krevete, rukavice, no-
gavice in modno robo za dame in
gospoda. Trgovci enkrat-cene.

J. Stjepušin, Sisek

priljubljen izbor
tambovke, strune
partituro in
v ostale po-
trebitve za
vsa glasbila

Kurilne naprave — vodo-
vodne naprave — popravilo
in postavitve kotlov za vi-
soki pritisk — elektroteh-
nične naprave vseh vrst

Stegu in drugi,
VIČ - GLINCE 5.

Fisarna: Ljubljana, palača
Ljubljanske kreditne banke,
Dunajska cesta 1b/III.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš srčnoljubljeni sin, oziroma brat, gospod

Oskar Florenini

stud. jur.

dne 12. januarja ob 9. uri, po dolgi in mučepolni bolezni, v 20. letu starosti, preminil. Truplo nepozabnega pokojnika se prepelje iz hiše žalosti dne 14. januarja ob 13. uri popoldne na pokopališče v Trbovljah.

Trbovlje, dne 12. januarja 1924.

FRANC in EMA FLORENINI,
starši.

LUČI in GYDÓ,
brata.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Cenena čiško posteljno perje.

Kilogram sivga na pol (cufano perje) Din 60.—, polbelo Din 75.—, belo Din 85.—, boljše Din 95.—, fino, na pol puh Din 145.—, fino Din 175.—, najfinije Din 220.—, — Belj puh Din 370.—, snežnobeli prsti puh Din 445.—, — Franko in carine prosto proti povzetju. Neugajajoče se lahko vrne. Vzorci zastoj. Mnogo priznani in naknadnih naročil. — Razpoložljiva posteljnega perja

Sachsel & Co., Wien XIV, Gelbelgasse 9-6

Gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu se priporoča trdka

FRANC CERAR

družba
z o. z.

tovarna slamnikov in klobukov
v Domžalah, Stob 50.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.
Popravila se sprejemajo vsako sredo pri
Kovačevič & Tršan, Ljubljana, Prešernova
ulica št. 5.

Za kože divjačine

plača najvišje cene

I. ROT

krznarstvo, Ljubljana, Gradišče 7
izdelava in zaloga kožuvin.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša dobra mati in stara mati, gospa

Marijana Jemc roj. Merhar

v 70. letu starosti, danes v soboto zjutraj ob 7. uri, preminila s sv. zakramenti za umirajočo, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb blage pokojnice bo v ponedeljek 14. t. m. ob 9. uri zjutraj na Črnučah.

ČRNUČE, dne 12. januarja 1924.

FRANC, ANTON, PAVEL in JANEZ, sinovi. — MARIJANA omož. SIRNIK, FRANCISKA omož. POLAK in ANGELA omož. DOLČIČ, brata.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Potrli globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša ljubljena mati, teta, babica, sestra in teta, gospa

Marija Thomann roj. Wesslack, vdova

dne 12. januarja ob 9. uri, preminila s tolažili sv. vere, v starosti 71 let, po kratki bolezni mirno preminila. — Pogreb drage pokojnice se vrši v ponedeljek, dne 14. januarja ob 11. uri popoldne, iz hiše žalosti Gosposvetska cesta št. 10, na pokopališče pri Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi Mar. Ornanenja, Ljubljana, dne 12. januarja 1924.

Žalujejo rodline THOMANNOVE.

Mestni pogreb. zav. v Ljubljani.

Zahvala.

O priliki nenadomestne izgube našega ljubljene očeta

MAKSA GLIHA

izrekamo najiskrenejšo zahvalo vsem prijateljem in znancem za izraženo nam sožalje in tolažbo v teški uri.

Posebno pa se zahvaljujemo vsem, ki so v tako obilnem številu spremlili ranjkega na njegovi zadnji poti.

UNEC, dne 12. januarja 1924.

ZALUJOCI OSTALI

Pozor, trgovci!

Staroznana, čez 50 let obstoječa in na ugodnem prostoru ob glavni cesti v Cerklji obstoječa trgovina z mešanim blagom, železnino in goštilno NAPRODAJ po ugodni ceni. — Hiša je enonadstropna, z zidanimi skladišči. — Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod številko 230.

Razpisujemo mesto poslovođkinje

v manjši trgovini za manufakturo in slične predmete v Ljubljani. Zahteva se znanje korespondence in deloma knjigovodstva ter iniciativnost v trgovskih poslih. — Ponudbe z zahtevanimi pogoji naj se pošljejo na upravo »Slovenca« pod šifro »INICIJATIVA«. 246

Opr. štev. Nc I 151-24/2.

212

Prostovoljna dražba nepremičnin.

Na predlog lastnice Slovenske trgovske d. d. v Ljubljani se bo prodajalo na javni prostovoljni dražbi posestvo pod vložno štev. 38. k. o. Petersko predmestje I. del, sestojede iz hiše na Realjevi cesti št. 22 z vsemi dvorišnimi stavbami, dvoriščem in vrtom. Izključna cena znaša 750.000 Din. — Dražba se vrši dne 14. januarja 1924 dopoldne ob 11. uri na licu mesta na Realjevi cesti št. 22. — Ponudbe pod izključno ceno se ne sprejemajo. Zastavne pravice na posestvu zavarovanih upnikov ostanejo nedotaknjene. Za potrditev prodaje si pridržuje prodajalca 8 dni pomisleka. Vsak ponudnik mora pred početkom dražbe založiti kot kavejco 75.000 Din bodisi v gotovini, ali v vložno knjižico ali v obliki bančnega garantnega pisma. Najvišji ponudek je vplačati pri sodišču. — Prodajalca se zavezuje vse prostore v prodnem posestvu, ki jih do sedaj sama zavzema, trgovske lokale, pisarne, ki so deloma uporabne za stanovanje, skladišče in klet, izprazniti do dneva plačila prve polovice kupnine.

Dražbeni pogoji in oni plačevanja se morejo upogledati v pisarni notarja ALEKSANDRA HUDOVERNIKA v Ljubljani kot sodnega komisarja.

Okrajno sodišče v Ljubljani,
dne 9. januarja 1924.

Trboveljski PREMOK in DRVA
dobavlja DRUŽBA ILIRIJA, Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. — Telefon 220.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767., dobavlja
priznane prvovrstne bronzaste
ZVONOVE čistih glasov po
konkurenčnih cenah v
kratkih rokih.

Zahlevajte cenik!

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj auto-tractor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem.

Kuri z ogljem! Prospekti in reference daje

Dugo-Hag

Ljubljana: Telefon 560
Bokoričeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

PRESELITEVI!

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

„Vzajemni posojilnici“

v Ljubljani, r. z. o. z.

Ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongratskem trgu poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.

Iranjena vloga se obrestuje

po 6 %

brez odbitke rentnega in invalidskega davka. Vloge v februarju računano se obrestujejo

po 5 1/2 %, vez. tudi po 6 1/2 %

in višje po dogovoru. Varnost za kreditne vloge je zelo dobra, ker posojilnica Vzajemna posojilnica relativno veliko delnic stavbne delniške družbe hotela „Union“ v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavb in zemljišč v to in inozemstvu. Denar se neloži lahko tudi po posojilnih položnicah.

UNITED STATES LINES

Ameriški vladni parniki
v New-York

Iz Bremena čez Southampton v Cherbourg

George Washington

25. januarja (v Boston) 22. marca

President Harding	11. febr.	15. mar.
America	22. febr.	26. mar.
President Roosevelt	4. febr.	8. mar.

Odhod iz Southamptona in Cherbourga 1 dan pozneje

Iz Southampton—Cherbourga

Leviathan

1. aprila 22. aprila 13. maja

Vse podrobnosti povedo naslednji naslov.

Izborna prilika za prevoz blaga.

UNITED STATES LINES

Beograd: Palata Beogradske Zadruga, Preko Hotel Bristo a. Zagreb, Središnji Savez Hrvatskih Seljač. kih Zadruga, Mihanovičeva ulica 3, Preko puta kolodvor. — Ljubljana, Brodarstvo Zveženjih Ameriških Držav, Dunajska cesta 29. — Sarajevo, Savez Hrvatskih Seljačkih zadruga za Bosnu i Hercegovino, Aleksandrova ulica 52. Sušak, Banka za Pomorstvo.

Kože divjačine

in sicer:

lisice, kune, dihurje, vidre, zajce itd.

kupljene neposredno za Ameriko. — Plačam najvišje dnevne cene!

Od 1. januarja t. l. zbirališča v vseh večjih mestih Jugoslavije, Italije in Bolgarske:

Zagreb: M. Klobučki, Mesniška ul. 1.	Bjelovar: Weber i drug.
Sarajevo: Jokić i Rosić.	Lovins: Mate Kovačević.
Bos. Novi: Ibrahim Memić.	Banjaluka: Mile Janković.
Beograd: Josip Fischer (Hotel Petrograd).	Kotor: Borislav Maksimović i dr.
Tuzla: Braća Antić.	Osljek: Hermann Lederer.
Skoplje: Jerolim Karlo sinovi.	Sušak: Mate Stipčić.
	Nikić: Lazar Mandić.

Nadalje imamo zbirališča tudi v Ljubljani, Nišu, Goslju ter v Sofiji in Trstu.

Mavro Fischer, Sisak. — Telefon 86, 30 in 61.